

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵՐԼՈՒՅԱԿԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐ

Ոչ Բրյուսել, ոչ Բեռլին, այլ՝ Երեւան ու Ստեփանակերտ

Ֆրանսիացի լրագրողները հոյանցիկ, հայ լրագրողները՝ սուկ փաստն արձանագրելով իրագրելուն են, թե 2022- ի զարմանը Ֆրանսիայում սղասվող նախագահական ընտրություններին մասնակից երկրորդ Չանրադեսականի թեկնածուն **Վալերի Պեկրեսս** օտարերկրյա առաջին այցով Չայասսանում է: Սրան նախորդել էր դեկտեմբերի 11-14-ին Չայասսան ժամանած ծայրահեղ աջ ուժերի թեկնածու, գրող եւ մեկնաբան **Էրիկ Զեմուրի** այցը: Պեկրեսսը Չայասսանում եւ Արցախում հանդիպել է երկրի ղեկավարներին, Ամենայն հայոց կաթողիկոսին, եղել Չայոց ցեղասպանության հուշահամալիրում, Եռաբլուրում, որ...ինչդեռ գերմանալեզու «Դի թագսփոսի» լրատվությունն է փոխանցում՝ «ցույց տա Կովկասի եւ Արեւելի ֆրիսոնյաներին իր սասարումը»: Երկու թեկնածուներն էլ նույնպես ունեն կաթոլիկների եւ հայ 400 000 ընտրողների փնտա հեղի: Ավանդույթ կա՝ ֆրանսիացի կաթոլիկների համար խիստ կարեւոր է Արեւելի ֆրիսոնյաների դաւաճանությունը, նկատել է սալիս «Դի թագսփոսը»:

ԱՆԱՏՏՏ ՏՆՎՏՏՏՏ

Օրերի շէտ

Իսկապե՛ս ավելի լավ ապրելու հույսով

«Մարդիկ սկսել են դեղորայք մի ֆանի հաշիկով առնել,- զանգասվում է ծանոթ դեղասան աշխատակցուհին,- անգամ խրոնիկ հիվանդություն ունեցողները: Ծնածան, արտի դեղահաբերը 3-4 հաշիկով ենք վաճառում, ցավազրկիչները՝ 1-2 հասով: Եւեւց բան չէր եղել»: Լավ չհասկացա, գրուցակիցս իր բիզնեսի՞ համար էր մտախոհ, թե՛ մարդկանց նյութական վիճակի: Կարեւոր չէ: Կարեւորը՝ դեղասան աշխատակցի նրա հանգամանքն է: Առեւտրային մի կէտ՝ որը գործ ունի ինքնահարկադրյալ գնորդի հետ, այն էլ մի երկրում, որտեղ հասարակության մեծ մասը զբաղված է ինքնաբերականում:

Ասեմք՝ դարձադիր չէ ժողովրդի սկզբնական վիճակի իրական դասկերը դեղասան աշխատակցուհուց ստանալ. այդ դասկերը մեր աչքի առաջ է ամեն րոպե՝ փողոցում կամ յուրաքանչյուրիս սանը: Փողոցում ամեն ֆայլափոխի կանգնած են մուրացկանները, ոչ միայն ծերուկ դասկերն ու սահիկները, այլեւ...:

Բյուզանդի փողոցից ֆայլում են դեղի հրադարակ, հեռեկիցս լսում են անուն-ազգանունս՝ «դարձում»: Թե՛վում են: Բարեկազմ մի երիտասարդ է, մոդայիկ խուզված մոտոբոլ: Հավասարվում է ինձ եւ ասում. «Կարո՞ղ եմ ձեզ մի բան ասել»: Եվ առանց դասասխանի սղասելու՝ «Ես ֆառօրյա դասերազմի մասնակից եմ, ծանր վիրավորվել եմ...»: Հասկացա: Արագացում են ֆայլերս, մինչ երիտասարդը շարունակում է անվիտա. «Որտե՞ս կամավոր մասնակցել եմ 44-օրյա դասերազմին, վիրավորվել եմ: Ու հիմա...»: Շարունակությունը չեմ լսում: Ուրիշ անգամ էլ եմ հանդիպել մանաներին՝ կոչուն, արագախոս, նույնպես սղաց:

Միտ զարմացել եմ «աղետալի դասերազմ» արտահայտությունից: Պատերազմը միտ է աղետալի՝ նույնիսկ հաղթական ավարտի դեղիում: Ոչ միայն զոհերն ու վիրավորները, մարդկային ու նյութական, մեր դարագայում՝ նաեւ սարածֆային: Մեր կորուստները աղետալի են նաեւ նրանով, որ դրանք շարունակական են, առնվազն 1-2 սերնդի համար ողբերգությունը շարունակվում է: Բայց մեր կրած աղետը տեսական է դարձել նաեւ այն դասծառով, որ դարձություն կրելուց հետո էլ դասերազմը շարունակվում է, կորուստները՝ նույնպես:

Միտ զարմացել եմ, 44-օրյա դասերազմից հետո մանավանդ, երբ դեսական որո զործիչներ Գերմանիայի ու Ճապոնիայի օրինակն էին հիտում որդես դարձությունից հետո սնեսական հզորանք վասական դեսություններ: Կարծես նրանք, այդ դեսությունները, չէին զարգանա, եթե դասերազմ չլիներ, եթե դարձված չլիներ... Համեմատության որեւէ եզր չկա այդ երկրների հետ, որոնք դասերազմի ընթացումն են առաջ իրենց կուսական գիտական հզորությունները ներդրեցին սնեսության խաղաղ զարգացման զործում: Մինչդեռ մենք, դեռեւս անկախության մեր առաջին տարիներից սկսած՝ փոշիացրեցինք համաշխարհային մակարդակի հասած մեր գիտական ներուժը, երբ, օրինակ, Մերգեյյան ինստիտուտի ման հսկան սկսեց «Ուզի» տեսակի ավտոմատ-աւտոմատ ու մանկական խաղալիք արտադրել...:

Կարի՛ չկա հին, նոր եւ նորագույն մեղավորներին փնտրելու: Նրանցից շատերը հրադարակի վրա են դեռ, իսկ նորագույնը դեռեւս իտում է ամեն զնով, չնվազող իր մոլուցիկ բոլոր բջիջներով: Այտե՛ս է լիում, երբ սնեսությունից, ֆաղաֆակաւությունից, ռազմից, դիվանագիտությունից եւ, ամենակարեւորը, ինտելեկտից զուրկ անձը եւ անձինք իրենց ձեռքն են վերցնում իտանության բոլոր լծակները եւ կոչվ են սալիս դարձյալ հանում իտանության ու փողի, եւ հասարակությանը զբաղեցնում սարձովի, սոցիալ-ֆաղաֆական ոչ մի արժեք չունեցող տեսարաններով: Իտանություն հանում փողի եւ փող՝ հանում իտանության: Վերջին տեսարանը Նիկոլ-Մարության բորբոկած կոչվն է. մեկը փողի վրա նսած (հիտեցի՞ր դասական արտահայտություն) փող չի սալիս, մյուսը իտանության վրա նսած՝ իտանություն:

Իսկ ժողովրդուրդը՝ նկատի ունեն հուսալիարձակած, հուսալիված եւ ընկձված մեծամասնությունը՝ տարուբերվում է վարկերի տոկոսները զոնե մարելու, ընտանիք դաշելու, խեղձուկ կենսաթոշակից թոններին ամանորյա ինչ-որ բան նկիրելու, 100-200 դրամով դեղորայք զնելու, սրանից-նրանից մի կերպ մի փոքրիկ զուամար դոկելու, Ռուսաստան ու միջնաէ Մեֆսիկա եւ այնտեղից, թեկուզ զարտուղի միջոցներով, Մ. Նահանգներ խցկվելու հոզերի մեջ: 25-26 տարեկան երիտասարդներ կան, ոչ ինչ թվով, որոնք ման երկարատե ու փորձամասերից ուղեւորության համար 20-25 հազար դոլար են վճարել իրենց թաղամասերից Ամերիկա հաստատված «դուզերին», որդեսզի...:

Պատանական թվերը, եթե հավասան դրանց, ցույց են սալիս, որ հակառակ Վահան Զերոբյանների հավաստիացումներին, թե «մարդիկ հիմա ավելի լավ են աղում», ազգաբնակչության 30 տոկոսը աղտանության տեմին է: Սեմին, թե՛ ներում, խորհում: Հաս-հասերն են փործում տեղավորվել այդ «ավելի լավի» մեջ, ու չեն հաջողում:

Ընդունենք. Տարեմուտի տեմին այս խոտերը հաճելի չեն իտանավորների եւ իտանությունից օզվողների, նաեւ երջանիկ ու անտարբեր փոքր զանգվածի հիմին: Սակայն այս տարի եւս, ինչդեռ սզավոր նախորդ Ամանորին, ի վիճակի չենք մենք մեզ խաբել: Տարին փակում ենք սխուր: Միայն Հային հասուն կոտրիկ այն հույսով, որ մեր ժողովրդի ողջախոհ զանգվածը ի վերջո իր ձեռքը կվերցնի Հայոց ճակատագրի տօրինման զործը, հույսի ջախեր կվառի մարդկանց արտերում ու մտերում, կդաւաճանի հայոց հողը Սյունիքից ու Տավուշից մինչեւ Արցախ, մարդկանց կնդի դեղի ստեղծարար աշխատանք, կվերականգնի ազգային միասնականությունը Հայաստանից մինչեւ Արցախ եւ Սիլյուտ, կվերստեղծի հիմքերը արժանաղայիկ եւ աղախով կյանքի: Հոյսը: Բարի լինի այս Նոր տարին:

ՏՆՎՏՏՏ ՏՆՎՏՏՏՏ

Գայթակղիչ Սահմանադրություն

ՍԵՎԱԿ ՎԱՐԴՈՒՄՅԱՆ

Վարչադես Նիկոլ Փաշինյանի որոծամար սկսվել է սահմանադրական բարեփոխումների խորհրդի ձեւավորման գործընթացը: Սահմանադրության նոր տարբերակի վրա աշխատողների համար, ըստ տարբեր կարծիքների, առաջնային նույնպես ու «վերեւերից» եկած հրահանգը երկրի կառավարման մոդելը փոխելն է լիմելու: Վարչադես Նիկոլ Փաշինյանը

է՛ ելնելով ժողովրդավարության, ազատ խոսքի ու մարդու իրավունքների հիմնարար այլ սկզբունքներից, ինչի մասին, ցավով, միայն գեղեցիկ դիֆերամբներ ենք լսում:

Սա Փաշինյանի՝ սահմանադրությունը փոխելու առաջին փորձը չէ: Մոտ երկու տարի առաջ էլ սուկ մեկ անձի՝ Սահմանադրական դասարանի նախկին նախագահ Հայր Թովմասյանին դաւաճանակ անելու համար եր հանրավե նախաձեռնել, ինչը, համավարակով դայմանավորված, չեղյալ հայտարարվեց:

Նյանը ֆաջ գիտակցում է, որ վարկանիտը գնալով անկում է աղում, ու չնայած ամենատար ելույթներին, ուղիղ եթերներին ու «նախկին-ներկա» մեծազորու հեռուստիային՝ միտնույնն է, մարդիկ ամեն ինչ տեսնում ու զզում են սեփական մաշկի վրա: Հետեաբար նրա համար իտանությունը դաշելու ու այնման դուրեկան աթոռից չհրաժարվելու հարցը կենաց-մահու դայար է:

Ըստ տարբեր վերլուծությունների, փոփոխվող սահմանադրության հիմունքները դաշելու դարձնելն է: Ու եթե որդես կուսակցության առաջնորդի՝ Փաշինյանին վաստողներ կամ աջակցողներ գրեթե չեն լիմի (ամենօրյա ռեժիմով տեսնում ենք՝ ինչդեռ են անգամ ամենամոլեռանդ ԶՊ-ականները լիմ շարերը), աղա որդես նախագահի թեկնածուի, որին, ի դեղ, աջակցում են մի տար կուսակցություններ, ավելի հեո կլիմի մնալ դեկին: Հետեաբար կփոխեն Սահմանադրությունը, կվերադառնան նախագահական համակարգին, աղա 5 տարով ՀՀ նախագահ կընտրեն: Իտարկե այդ ամենը կներկայացնեն բոլոր ժամանակների ամենահայտնի ստուտով, թե սահմանադրությունը փոխվում

Նիկոլ Փաշինյանը երկրի ոչ առաջին, ոչ էլ երեկ վերջին առաջնորդն է, որ հանձն է առնում Սահմանադրություն փոփոխել: Սահմանադրական փոփոխությունների հիմն ու ավանդույթը Հանրադեսության առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն է դրել:

1995 թ. հուլիսի 5-ին, երբ հանրավեի դրվեց Սահմանադրությունը, ֆաղաֆագեներն ու սահմանադրագետներն ասում էին, որ այն նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին անսահմանափակ իտանությամբ էր լիազորում: Մայր օրեմի հիմնական առանցքը, ասում էին, ոչ թե մարդն էր, այլ հանրադեսության նախագահը՝ իտանության բոլոր ճյուղերի նկատմամբ իր գերակա դիրքով: 2001 թ., երբ նախագահն արդեն Ռոբերտ Զոչարյանն էր, Հայաստանն էլ Եվրոդայի տորիդի անդամ էր դարձել, Սահմանադրությունը կրկին փոխելու անհրաժեոտություն էր առաջացել: Եվրոդայիցները Հայաստանի առջեւ դասական համակարգի, Տեղական ինքնակառավարման մարմինների բարեփոխման, անկախ օմբուդսմենի ներդրման ու այլ դաշանջներ էին դրել, ինչը դես է կարգավորվել Սահմանադրությամբ: ➔6

Կարգին Հայկոյից միևնչեւ անկարգ Տկզար

ՆԱԻՐ ՀԱՆ

Երեւան ֆաղափ ավազանու անդամները դեկտեմբերի 17-ին ներկայացրել են Երեւանի ֆաղաֆադեսին անվաստություն հայտնելու որոծան նախագիծ՝ Հայկ Մարությանի փոտարեն առաջարկելով ֆաղաֆադեսի առաջին տեղակալ Հրաչյա Մարգարյանի թեկնածությունը:

Ավազանու՝ դեկտեմբերի 22-ի արտաիտք միտ օրակարգում մեկ հարց կար՝ Հայկ Մարությանին անվաստություն հայտնելու որոծան նախագիծը:

Ավազանու անդամներ Գրիգոր Երիցյանն ու Գայանե Վարդանյանը «Իմ ֆայլը» խմբակցությունից դուրս գալու դիմում են ներկայացրել: Նեմնք, որ Գրիգոր Երիցյանն այս օրե-

րին ակշիվորեն ֆնմադատում էր «Ջաղաֆաղական դայմանագրին»՝ Հայկ Մարությանի դեմ ստորագրաղաղ սկսելու եւ նրան դաւաճանակ անելու գործընթացի համար:

Անվաստություն հայտնելու որոծան նախաձեռնող Արմեն Գալոյանն իր ելույթում նեցեց, որ ավազանու եւ ֆաղաֆադեսի ինստիտուտների միջեւ ձգնաժամ էր առաջացել. Հայկ Մարության անձի նկատմամբ հակակրամն չկա, ուղղակի երկու ինստիտուտների միջեւ բախում է տեղի ունեցել, որի համար հիմն է հանդիսացել Հայկ Մարությանի՝ «Ջաղաֆաղական դայմանագրի» կուսակցությունից դուրս գալը, ինչն էլ, փաստրեն, առիթ է դարձել, որդեսզի ֆաղաֆական ձգնաժամը ստեղծվի:

ՅԱԿՈՒ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

Օրէքն ու օրինազանցները

Բարձրման փողոցէն փոխադրականով (աւսողուով) կ'իջնեն դէպի Մաշոց փողոցայ: Ոսփ մնացած են, հակառակ որ յաճախ անդաման մէկը իր տեղը կը գիշի ինձի, որուն համար միշտ ուրախ զգացած են, որ երիտասարդ-երիտասարդուհիները մեծերը յարգել գիտեն, սակայն այս դասուս այնքան խնդրուած է, որ անհնար է տեղափոխուիլ: Կառչած մնացած են խողովակաձեւ յենակէն: Ամեն կանգառի իջնողներ կան, սակայն խնդրուող չի նստանար, քանի որ նոր բարձրացողներ ալ կան: Նոր աւսողուներէն է, շատ գեղեցիկ եւ կատարելա, սակայն որոշ ժամերու անհնար է սահման դնել ուղեւորներու քանակին:

Յանկարծ վարորդին ձայնը լսուեցաւ՝ «Յաջորդ կանգառում մննիչներ կան, դիմակները դրէք»: Քանի մը անդիմակ տղամարդ ու կին իրենց գրողաններէն հանեցին դիմակները եւ անցուցին դէմքերուն: Ուրեմն, վարորդը անդիմակ բարձրացողներուն որեւէ նկատողութիւն չէ ըրած, որ այդ մարդիկը դիմակները չեն անցուցած իրենց փոքին ու բերնին: Վարորդը որոնք խօսք միտի հասկցնէ, բարձրացողներուն դէմքերուն նայի, զանազանակի՞ն բառերութիւն ընէ, որ դրան չդնող չըլլայ, թէ՛ ճամբուն նայի, որդեգրի խցանումի մէջ չմնայ եւ ժամանակին հասնի վերջին կանգառ, ուր տարբերակ հանգստանալու իրաւունք ունի: Իսկ այդ մարդիկը ինչո՞ւ դիմակ չեն դրած: Իսկ ինչո՞ւ սակայն կան շատեր, որոնք կամ դէմ են դիմակին, կամ ալ կը դիմակ զայն ի դիմակներէն հարկին գործածելու համար, ան ալ ոչ ինքնակամ, դարձադարձի վրայ:

Որքան ուզեն հեռաձայնի յորդորներ կարդան, որ դիմակ գործածեն, ձեռքերը միշտ լուան ու արտահանեն եւ «սոցալակաւ հեռաւորութիւնը դիմակներէն...», իմաստ չունի, աշխատանքային վազվեճութիւն ժամերուն այդպիսի օրէնքները դարձադարձ ոչ թէ անհեթեթ կը ըլլան, այլ ծիծաղելի: «Մարտունի»ները, որոնք դեռ գործի վրայ են, սարսիմի տուփերու կը նմանին, ներքը այնպէս մը իրար գրկած են ուղեւորները, որ ֆորումն չէ, աշխարհի ամենամեծ դասուսանս իսկ խօսք չի կրնար հասկցնել:

Շատ լաւ է օրէնք մշակելը, օրէնքներ հրատարակելը, թելադրութիւններ ընելը, սակայն ի՞նչ օգուտ, կարելո՞րդ՝ հանրընդհանուր ենթակուող ֆաղափաղները ըլլալու են, որ՝ չեն: Ծիծաղ է, որ օրէնքները կը դրուին յօգուտ ֆաղափաղին եւ անուշուշու մաշի երկրի, սակայն օրէնք խոյս տալն ալ չի դադարի: Կարծես ծանր բեռ մըն է օրէնք-կանոն ըստածը, որ մարդիկ անկէ խոյս տալու հազար հնար կը գործածեն: Անցեալ օր իրար կողմի շարունակ 4 հաս նորագոյն կադրոյս աւսողուներէն տեսայ ՅԱԹ-ի վերջին կանգառին: Չարմաղայ, գիտե՞մ որ, ըստ դրուած կանոնի, վերջին կանգառին 10 րոպէ հանգստանալու իրաւունք ունի վարորդը, սակայն ինչպէս դասաւոր է, որ չորսը մէկ տեղ հասնեն եւ ու հիմա չորս վարորդներն ալ ծխախոտով ու սուրճով մայրին վրայ կանգնած՝ կը խօսակցին ու կը կատարեն, երբ (Ֆանար-ձեռնէն-ՅԱԹ՝ Բարձրացողներ, եւ հակառակ) ամբողջ ճամբու երկայնքին անհազիմ ուղեւորներ կը սղասեն ու կը սղասեն...

Դիտեցէք մայրերուն վրայ կարմիր լոյսի ազդանշանին կանգնողները, որոնք կանաչ լոյսը կը սղասեն, որ միւս կողմ անցնին, շատեր իսկապէս կը սղասեն, նոյնիսկ երբ անցնող մեքենաներ չկան, իսկ որոշ մարդիկ, չեն սղասն ու կ'անցնին: Ըստ իրենց, ինչո՞ւ սղասել, երբ ճամբան հասող մեքենաներ չկան:

Այնպէս կ'երեւի, որ մենք շատ ալ օրինադատ չենք, չենք սիրեր օրէնքի կաշկանդումները, եւ անկէ խոյս տալը ֆաղափաղութիւն կը համարենք: Դեռ երթելու կութեան օրէնքները ոչինչ, այնպիսի օրինազանցումներ կ'ընեն մարդիկ, որ կը վնասեն երկրի ընդհանուր կարգադրութեան:

Խոստովանիմք, որ վերջին այս երկու-երեք տարիներուն բաւական դակասած են օրինախախտումները, սակայն որոշ մարդոց մօտ երկար տարիներ բոյն դրած ամօրինութիւնները կը շարունակուին, քանի որ յաճախ կը լսեն կաշկանդութեանց ու դրամաւորութեանց հետեւանով ձեռքաւարութիւններու մասին, կամ ամօրինի շինութեանց նկատմամբ դատաւարներու մասին:

Օրէնքները կը մշակուին եւ բաւական լրջութեամբ ուսումնասիրուելէ ետք կը հրատարակուին, սակայն անոնց արդեցութիւնը քանի մը ամիս կը տեւ միայն, ու կը զգաս, որ երբայլ կը թուլան եւ օր մըն ալ մոռացութեան կը տուին: Ահա մայրերը դարձեալ գրաւած են անհասներ եւ իրենք կ'որոշեն կանգնելու իրաւունք ունեցողները, անուշուշու փոխան գումարի: Օրէնքներուն կիրառումը բարձր գիտակցութիւն կ'եթադրէ ֆաղափաղին կողմէ, ան ոչ թէ վախով միտի ենթարկուի, այլ համոզումով եւ դատարարականութեամբ:

Ռ.Ա.Կ.-ի Միասնականութեան Լախաձեռնող Դեկլարներու Համախմբում ԿՈՉ

Դեկտեմբեր 19, 2021

Ռ.Ա.Կ.-ԻՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅԸ ՀԵՉԱՏ Է ԱՐԴԷՆ

Սիրելի եւ հաւատար ընկերներ
Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան

Այսօր մայր հայրենիքը կը զսնով ճակատագրական մարտահրաւերներու դիմաց: Պատմութեան ժլատ դասերէն ստեղծուած երեսնամեայ անկախ Հայաստանը եւ Արցախը կը դիմագրաւեն իրենց լինելութեան օրհասական հեռանկարը: Իր դարաւոր դատարարութեան մէջ Հայաստան քանիցս կորսնցուցած է իր դատարարութիւնը, մեր լուսաւոր ժողովուրդը ենթարկելով օտար տիրապետութեան, թէւ այնուհետեւ յաջողած է վերականգնիլ:

Ներկայ սերունդներուն սեղանի դասընթացն է՝ արեւմտ, արեւմտի ու արեւմտամի գնով ձեռք բերուած դատարարութեան դատարարութիւնն ու յաւերժացումը:

Սփիւռքը իր հերթին կ'աղաչի իր դեկլարութեան տարածումը, թերաւալով ինքնակերտումի եւ հայրենիքին սատարելու իր դատարարութեանց մէջ, հակառակ միտքի, մշակութային, նիւթական ինչքի անմախքութեան հարստութեան:

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը որ իր հարիւրամեայ դատարարութեամբ կենսական դեր մը կատարած էր մեր ժողովուրդի ամենէն սուր ու տարածաշրջանի հանգրուաններուն՝ այսօր կը զսնով սխտուր վիճակի մէջ, կարենալ շարունակելու իր ազգային ու զաղափարական առաքելութիւնը, այս օրուան մարտահրաւերներուն դիմաց:

Ներկայ ժամանակներու համաժխարհայնացումի դարձումներուն մէջ ամեն ազգային կառոյց կը զսնով անհրաժեշտութեան դիմաց՝ դատարարութեան ընկերութեան մեր դարձումներուն, կարենալ համահունչ գործելու արդի կեանքի տուեալներուն ներքին:

Իր հերթին Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը բովանդակ աշխարհի մէջ, կը զսնով հարկադրանքին առջեւ իր տունը կարգի դնելու:

Իր հայրենանուէր առաքելութեան մէջ ՌԱԿը ջանակիրներէն հանդիսացած է Հայկական Դատարարի դարձումը: Նոյնպէս կամրջած է հայրենի ժողովուրդը ի սփիւռս աշխարհի տարածուած հայրութեան հետ, իր հերթին իրագործելով ֆաղափական հասարակութեան անփոխարինելի դերը:

Սակայն, այսօր դեմքերը կը զարգանան ու կ'անցնին մեր կողմէն, կը յառաջանան մարտահրաւերներ, որոնք կը մնան անդամատարանի, երբ անցեալին մեր դեկլարութիւնն ու անդամակցութիւնը դատարարութեան մասին կը դիմագրաւեն զանոնք ու կու տային ձեւ ու կերպարան, ինչպէս նաեւ խոհական լուծումներ:

Կուսակցութիւնն ու կուսակցականներս անգոր կը դիտենք դեմքերու ընթացքը եւ մեր անգորութիւնը անօթով ու դատարարութեան զգացումով կը վիրաւոր մեր զաղափարական արժանադատութիւնը: որովհետեւ իրեւմաստից հաստատուելով կը մնանք բաժնուած ու դատարարութեան:

ՌԱԿը կերտել է տե՛ս իր փառաւոր դատարարութիւնը՝ աղբար մաշի իր անկումի ու դատարարութեան վիճակները: Այսօր իր բնօրրանը հանդիսացող Սփիւռքի մէջ ոչ մէկ կառոյց, խմբաւորում եւ մարմին որ կը գործէ ՌԱԿի

դիտարարութեան ներքին, արդարացումը ունի գոյացած ըլլալու կուսակցութեան ծրագիր-կանոնագրի օրէնքներով: Օրինականութեան սկզբունքը մնացած է ետին, առաքելը բանալով մեր էջի մը անհրաժեշտութեան:

Մենք, որդեւ նախաձեռնող խումբ մը ՌԱԿի դեկլարներ, դատարարութեան կը զգանք մենք զմեզ մեր դատարարութեան, մեր շարժումն ու մեր ժողովուրդին դիմաց՝ անկարելի գործադրելով իրականացնելու կուսակցութեան միտարարութեան: որովհետեւ չենք կրնար կիսաւարտ թողուլ մեր առաքելութիւնը մեր դատարարութեան ու ժողովուրդին դիմաց:

Ենթակաւոր յաճախ ունեցած ենք տարակարծութիւններ իրարու հետ, եւ գուցէ կը շարունակենք ունենալ: Սակայն կուսակցութեան ճակատագրական միասնականութիւնը գերիվեր նկատելով ամեն կարծիքէ՝ կը միանանք այս կոչին մէջ:

Իրեւ նախկին դեկլարներ, մենք մեր տուրք տուած կը նկատենք մեր սիրելի կուսակցութեան եւ անդամատուրէն յաւակնութիւն չենք սնուցաներ դատարարութեան եւ արձաններ գրաւելու:

Ժամանակը հասած է մեր սերունդի դեկլարութեան յանձնելու այս դատարարութեան կազմակերպութեան առաջնորդութիւնը եւ սատարելու այդ դեկլարութեան բոլոր միջոցներով, յաջողցնելու եւ շարունակելու կուսակցութեան դատարարական առաքելութիւնը:

Մեր Երջանակներէն հասնող անկեղծ կոչերով՝ նախկին դեկլարներու այս շարժումը կը յաւակնի մերկայացնել շարժումն մեծամասնութեան սրի կոչը՝ միասնականութեան:

Մեր նախաձեռնութիւնը առ այսօր դատարարութեան տարածումներ չունի առաջարկելիք, ոչ ալ՝ թեկնածուներ դատարարութեան գրաւելու: մեր նախաձեռնութիւնը կը բխի այն խորունկ հաւատքէն որ ՌԱԿը մե՛տ է վերականգնի եւ մեր սերունդի դատարարութեան իրականացնել այդ վերականգնումը:

Այսու կոչ կ'ուղղենք բոլոր անհաս կուսակցականներուն, մարմիններուն եւ Երջանակներուն՝ ոչ թէ միանալու մեզի, այլ ստեղծելու հասարակաց բեմ մը որ բոլորս կրնանք համախմբուիլ անմախքաբար հոգիով ու ձեռնարկել վերամիտարարութեան սրբազան գործին:

Գործնական յաջորդ ֆայլերը միտքի առաջարկներ մեր յաջորդ յայտարարութեան մէջ:

Միասնականութեան դատարար հնչած է արդէն:

Ռ.Ա.Կ.-Ի ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԶԵՆՈՂ ԴԵԿԼԱՐԱՆԵՐՈՒ ԶԱՄԱԽՄՐՈՒՄ

- Դոկտ. Արաւիր Կոնստանտինով (Մոնթրէալ)
- Յակոբ Գասարձեան (Պէրթը)
- Մերիսո Նահապետեան (Պուէրթո Արթու)
- Երուանդ Ազատեան (Տիբորթ)
- Վարդան Նազարեան (Լու Անձելլո)
- Դոկտ. Գրիգոր Ասանալեան (Լու Անձելլո)
- Դոկտ. Գրիգոր Գոյունձեան (Լոնտոն)
- Յակոբ Աւետիսեան (Երեւան)

Մարտիանը մինչեւ վերջին դատարար հոյս է ունեցել

Երեւանի ավագանու՝ արդէն նախկին ֆաղափաղե՛ս Հայկ Մարտիանին անվստահութիւնը հայտնելու ու մեր ֆաղափաղե՛ս ընտրելու գործընթացն ու արտահերթ միտքն ասեւ «Կարգին հաղորդման» հերթական մանրադատարարութեան լինելով: «Վերջին խոսքի» եզրափակիչ տարիքում ոչ թէ Երեւանի ֆաղափաղե՛ս Հայկ Մարտիանը, այլ «Կարգին Հայկուն» էր խոսում: Նախկին ֆաղափաղե՛սը բերանի ծամածռութեամբ, կոմիկ դերասանի ժեստով, մունձաբախառն հեզմանով այնպէս էր խոսում, ասեւ ֆաղափաղե՛ս աշխատելով, լավութիւն է արել: Զմանրանալով նրա ելույթի դրոյթների մէջ, որոնք հիմնականում մոտ էին իրականութեանը, բայց արտուրդային այնքանով, որ դրանց հայելային արտացոլանքը հենց իր թողարկութեամբ նաեւ իր դեկլարութեան կառուցում է եղել, փաստենք՝ տեղի ունեցածը սոսկ ֆարս էր:

«Ազգ»ի տեղեկութիւններով, մինչեւ վերջին դատարար Մարտիանը հոյս է ունեցել, որ «Իմ ֆայլը» խմբակցութեան մեծ մասը, այնուամենայնիվ, իրեն հեռացնելու նախագծին կողմ չի փլեարկի: «Մտածում եմ՝ այս ընթացքում ինքն իր թիմն է ձեւավորվել, ու մարդիկ իրենց համոզումներին, ընկերութեանը դեմ չեն գնա, չեն փլեարկի, ու անգամ արդուները հայտարարելիս սղասում էր, թէ ձայների այլ հարաբերակցութիւն կ'լինի», - ասաց մեր գրուցակիցներից մեկը:

Հայկ Մարտիանը, անխոս, Երեւանի լավագոյն ֆաղափաղե՛սը չէր, բայց հասկանալի է նաեւ, որ կատարած ֆարսը սոսկ ֆաղափական խոսքի արտայայտութիւն է: Եվ բացառված չէ, որ կարճ ժամանակ անց Նիկոլ Փաշինյանի դեկլարութեամբ ավագանու իշխող թիմն այժմ էլ նորընտիր ֆաղափաղե՛ս Գրայա Մարգարիտին անվստահութիւնը հայտնի, ենթադրենք, այլընտրանքային ուժերի հետ համագործակցելու համար:

ԵՐԿԱՆԴ ԱԶՍՏՅԱԼ

ՊԵՏՐՈՍ, ԱՄՆ

Մինչ Կովկասում ֆաղափական նոր կարգուկանոն է ձեռնարկվում, Հայաստանը ստիպված կլինի դիմագրավել նոր ռիսկեր եւ նոր հնարավորություններ: Հարցն այն է, թե ինչպե՞ս է Երևանը հաղթահարելու նոր իրավիճակը աղետալի դաժնությամբ ֆայթալիչ հետեւում:

Հայաստանը շատ ավելի լավ դաստիարակված կլինի նման հնարավորությունները դիմագրավելու՝ նախքան դաժնությամբ: Առկա է նաեւ այն լուրջ մտահոգությունը, թե արդյո՞ք երկրի ներկա անփորձ ղեկավարությունը կարողանալու է հաջողությամբ նավարկել այս փոթորկալից ջրերում եւ անկորուստ դուրս գալ դրանցից: Գլխավոր զարգացումներից մեկն այն է, որ Թուրքիան կարծես փոխել է իր դիրքերը եւ ցանկանում է խաղաղություն հաստատել Հայաստանի հետ իր հարաբերություններում:

Մոտ մեկ տարի առաջ, Բաքվում կայացած հաղթանակի շնորհիվ ժամանակ, Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը ղոնդում էր, որ Ադրբեջան էր ժամանել իրականացնելու համար «իր նախնիների նմանակները»: Նա ոգեկոչում էր Հայոց ցեղասպանության 3 ճարտարագետներից մեկի՝ Էմվեր Փաշայի հիշատակը: Այնպես որ, կայսերական Թուրքիայի ցեղասպանական մտադրությունները իր ֆաղափական նմանակը դարձրած ղեկավար գործիչը ղեկ էր առնում դրա դրամատիզացիան ունենա հանդես գալու խաղաղության նախաձեռնությամբ: Դա այլ բան չի կարող լինել, քան ժամանակավոր սակսիկական շեղում իր նախնական նմանակներից: Նույնիսկ եթե Թուրքիան մտադիր չէ իրագործել մի նոր ցեղասպանություն կամ շարունակել նախորդը, նրա դաժնությունն անկասկած կայսրություն կառուցելու ֆաղափական փառասիրությունները անհրաժեշտ են դարձնում նման փոփոխությունը:

Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի աշխատակից, բուրգագետ Ռուբեն Սաֆրասյանը նշում է, որ Հայաստանը շարունակում է դասնեց հանդիսանալ Թուրքիայի «Մեծ Թուրանի» մտադրություններում: «Թուրքիան առանձին ռազմա-սեխնիկական համաձայնագրեր է ստորագրում բոլոր թյուրքախոս ղեկավարությունների հետ, մասնավորապես նրանց Թուրքիայում արտադրված զինամթերքով: Սա է Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի եւ նրա բանակի ողորդած ուղին, ֆաղափականությունը եւ գաղափարախոսությունը դեռ ղեկավար «Մեծ Թուրանի» կազմավորումը, որ Թուրքիան այլեւս չի թաքցնում ցույց տալով:

Սաֆրասյանը այնուհետեւ նշում է, որ այդ գաղափարը նախկինում առաջ էր փառել Մուսթաֆա Քեմալը, որ դաժնություն էր խորհակել Հայաստանը՝ վերացնելու համար «այդ դասնեցը»:

Սաֆրասյանի նախագահության խոսքերը ամբողջովին համընկնում են 2020-ի դաժնությամբ Թուրքիայի նմանակների եւ դերակատարության վերաբերյալ անգլիական «Economist» դարբերականի բնութագրումների հետ: Շաբաթաթերթը գրում էր. «Չնայած երկու դաժնությամբ տեղի էր ունենում միջուկային ստորագրված եռակողմ համաձայնության (նոյեմբերի 9-ի 2020 թ.) մեջ չի հիշատակվում, բայց Թուրքիան այդ դաժնությամբ մեծապես օգտվողների թվում էր: Նա ցանկանում էր Հայաստանի տարածքով սրանտորային հաղորդակցության միջանցիկ ձեռք բերել, որովհետեւ Թուրքիան կարող էր հաստատել Կենտրոնական Ասիայի երկրների եւ Չինաստանի «Գոտի եւ ճանապարհ» նախաձեռնության հետ:

Այնպես որ, երբ Ադրբեջանի ղեկավար Իլհամ Ալիևը ղոնդում է Հայաստանի ինքնավար տարածքի «միջանցիկ» ձեռք բերելու մասին, նա դրանով ցանկանում

է Բաքուն միացնել Նախիջևանին: Էրդողանի մտադրությունները, իհարկե, շատ ավելի են:

Մասն էն այն դաժնությամբ, որոնց շուրջ տեղի են ունենում տարածաշրջանային ֆաղափական ձեռնարկությունները:

Անգիջում դիրքերում թուրք-ադրբեջանական սանդեմն այժմ հաճախում են երբեք է ունենում հասկացնել թալով, թե իբր խաղաղություն է ցանկանում հաստատել Հայաստանի հետ: Տրամադրությունների փոփոխման գործոններից մեկն այն է, որ այժմ, դաժնությամբ հետ, թուրքերը կարող են Հայաստանից կորզել առավելագույն զիջումներ: Գլխավոր խոչընդոտը Թուրքիայի մահամերձ սնտությունն է, որը մինչ օրս նման է կառուցելու իր ռազմական ներուժը եւ սնուցելու իր կայսերական փառասիրությունները: «Գեյթստուն ինստիտուտի» (Gatestone Institute) հրատարակած հանդեսում թուրք մեկնաբան Բուրակ Բեքիլը գրում է. «Էրդողանը արագորեն ցած է գլորվում եւ դառնում է զոհը իր իսկ սխալ հաճախումների:

Թուրքիայի Կառնուղական խաղաղության նախաձեռնությունը

Տնտեսության ողբերգականի հասնող վաս կառավարում եւ աշխարհա-ռազմավարական մարտավարներ, որոնք գերազանցում են Թուրքիայի ֆաղափական եւ ռազմական կարողությունները»:

Իսկապես, Էրդողանի իշխանությունը առաջ բարգավաճում էր բերում Թուրքիային: 2002-ին յուրաքանչյուր շնչի ՀՆԱ-ն 3.668 դոլար էր, որը տասը տարի հետո դարձել էր 11.796 դոլար: Այսօր այն 7.500 դոլար է կազմում, որը բնակչության 50 տոկոսին ավելի ցած է գլորել, քան աղքատության եզրագիծն է նախատեսում: Այս դրամատիկական փոփոխությունները ֆաղափական խոչընդոտություններ է առաջացրել երկրի ներսում եւ խոչընդոտել նրա ընդարձակման փառասիրությունները:

Այդ դաժնությամբ է, որ Կովկասում խաղաղության վերահաստատման ուղղված Թուրքիայի եւ Հայաստանի միջուկային ձեռնարկում քանակություններ սկսելու արագործնախարար Մեվլութ Չավուսոչլու հայտարարությունը զարմանալի չէր: Սակայն Հայաստանը միակ երկիրն էր, որին ձեռք է մեկնում Թուրքիան: Նախաձեռնությունը հարկավոր է դիտարկել Թուրքիայի արտաքին ֆաղափականության տրամադրման հայտնի կոնցեպտում: Թուրքիան այդ գործընթացը կարող է քաշել ուրեւ ժամանակ, երբ կարողանա վերականգնել իր տնտեսությունը եւ ձեռք բերել բավականաչափ ռեսուրսներ վերադառնալու համար Էրդողանի տրամադրման իրագործմանը:

Պարզվում է, Թուրքիայի ֆաղափականության փոփոխությունը, թեեւ սակսիկական նկատմամբ, թելադրված էր Մ. Նահանգների կողմից: Այդպես, հիմնվելով թուրք դաժնության մարդկանց զեկույցների վրա, Բլումբերգը (Bloomberg) տեղեկացնում է. «Թուրքիայի անակնկալ քաղաքաձը համահունչ է նախագահ Զո Բայրեքի խնդրանքի հետ: Հոնոնում հոկտեմբերին կայացած երկու ղեկավարների հանդիպման ժամանակ Բայրեքը Էրդողանից դաժնությամբ էր քաշել Հայաստանի հետ իր երկրի սահմանները»: Զեկույցը նաեւ նշում է, որ «Էրդողանը կարողանում է օգուտ ֆաղել արտաքին ֆաղափականության որեւէ քաղաքաձային ֆայլից, որը կկայունացնի տնտեսությունը, քանի որ արագ թափով սլաղող երկրի դրամական միավորի արժեքը կարող էր Էրդողանի ժողովրդականությունը 2023-ի ընտրությունների նախօրյակին»:

ստությունը, քանի որ արագ թափով սլաղող երկրի դրամական միավորի արժեքը կարող էր Էրդողանի ժողովրդականությունը 2023-ի ընտրությունների նախօրյակին»:

Բոլոր տեսակի գործնական նմանակների համար այս նախաձեռնությունը տնտեսական փրկողակ է Թուրքիայի համար, որովհետեւ կասեցվի լիբիայի անկումը եւ երկրի 43 տոկոսի հասնող արժեքը կարող էր Էրդողանի ժողովրդականությունը 2023-ի ընտրությունների նախօրյակին»:

Թուրքիան սրել էր հարաբերությունները Սաուդյան Արաբիայի եւ Արաբական Միացյալ Էմիրությունների հետ, երբ Էրդողանը իրեն հռչակել էր սուլթանների աշխարհի սուլթան: Այդ հարաբերությունները էլ ավելի էին սրվել Անկարայում սաուդյան լրագրող Ջամալ հասոնիի սպանության դաժնությամբ: Այս օրերին Թուրքիայի արագործնախարար Չավուսոչլուն Արաբական Էմիրություններում է՝ վերականգնելու համար խեղձած հարաբերությունները: Նրանից առաջ ԱՄԷ-ի ներկայացուցիչն էր այցելել Թուրքիա 10 միլիարդ դոլարի ներդրում կատարելու ծրագրով: Հաջորդ տարվա փետրվարին նախատեսվում է Էրդողանի այցը Էմիրություն-

Նախագահ Ալիևի մեծեցման ֆայլերը նույնպես Թուրքիայի ֆաղափական եւ տնտեսական դժվարին կացությամբ են թելադրված: Ընդհանրապես մի ֆանի անիս առաջ, Բաքուն ոգեկոչված իր հաղթանակով եւ Թուրքիայի դաժնությամբ, դաժնությամբ էր դաժնությամբ մղել ընդդեմ Իրանի: Էրդողանն էր, որ զստեց Ալիևին, նշելով, որ իր կողմից օգնություն չի ստանա: Այդ դաժնությամբ էլ Ալիևը հնազանդորեն ներկա գտնվեց նոյեմբերի 26-ին Սոչիում եւ ղեկեցնեց 14-ին Բրյուսելում տեղի ունեցած եռակողմ հանդիպումներին, որոնց ընթացքում չամրադարձավ «միջանցիկ» խնդրանք, բայց ոչինչ չփոխեց իր հանրային հռչակարարության ոլորտում:

Այդ հանդիպումների եւ բանակցությունների արդյունքում համաձայնություն ձեռք բերվեց երկաթուղային հաղորդակցության կաղ ստեղծելու Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջուկ: Այդ ֆայլը ողջունեցին Մ. Նահանգների դեմոկրատիկ Էնսոնի Բլիկեյնը եւ Ռուսաստանի արագործնախարարության խոսնակ Մարիա Զախարովան:

Երևան վերադարձին, վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը ազդարարեց Կովկասում խաղաղության դաժնության զգուցանող սկզբնավորումը:

Թուրքիան եւ Հայաստանը նշանակել են իրենց համադաստիան ներկայացուցիչներին սկսելու համար տարածաշրջանում ճանապարհների եւ հաղորդակցական ուղիների աղաքաձափակման բանակցությունները: Չավուսոչլուն նույնիսկ հրատարակավ հույս է հայտնել, որ հնարավոր է դիվանագիտական հարաբերություններ եւս հաստատել: Այդ նմանակի համար Անկարան որդես հասուկ ներկայացուցիչ նշանակել է դիվանագետ Սերդար Զըրըչին, իսկ Հայաստանը՝ Ռուբեն Ռուբինյանին, խորհրդարանի փոխխոսնակ՝ «Իմ ֆայլը» իշխող կուսակցությունից: Թուրքիայի ներկայացուցիչ Զըրըչը կոփված դիվանագետ է, որն ունի չորս տասնամյակների փորձառություն: Որդես դեստան Վաչինգոսնում նա առաջնային դեր է խաղացել ԱՄՆ-ի օրենսդրական մարմիններում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործընթացի աղալման մեջ:

Հայաստանի ընդդիմությունը ֆնադատում է 31-ամյա Ռուբինյանին՝ որդես անփորձ ներկայացուցիչ նշանակումը, եւ մասնավորապես Փաշինյանի ֆաղափականությունը, որ խուսափում է օգտվել կոփված դիվանագետների փորձառությունից: Ընդդիմությունը վարչակազմին մեղադրում է Մ. Նահանգներում դեստան նշանակելու համար մեկին, որ սուկ անգլերենին է տրամադրում եւ այժմ այս մեկին (Ռուբինյանին)՝ դաժնությամբ որովհետեւ թուրքերենին է տրամադրում՝ անտեսելով դիվանագիտական հմտությունները, որ անհրաժեշտ են նման դաստիարակման դաժնության համար:

Հայաստանը միջուկ չի վարվում հայտարարելով, որ ցանկանում է մասնակցել բանակցություններին առաջնային նախադրման: Փոխարենը նա ղեկ է սկսել մեծեցման բանակցությունները առնվազն մի ֆանի նախադրմաններով, որոնցից ոչ բոլորը կարող են լինել ռեալիստական: Նախադրմաններից մեկը ղեկ է լինել Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը: Էրդողանը վերջին մի ֆանի տարիներին արդիվ 24-ին իր ցավակցություններն է հայտնել Սամբուլի հայոց դաժնությամբ: Նա կարող է վերանայել իր դիրքերում եւ առավել ընդունելի ձեռնարկում տալ դրան:

Կարգին Տայկոյից մինչև անկարգ Տկզար

«Իմ ֆայլից» **Վահե Գետրոյանը** ոչ հռետորական հարց ուղղեց Գալջյանին. «Ընդունում եմ, որ ժամանակն է ստառնալիների միջոցով փորձել եմ ազդել ավագանու անդամների ազատ և ստորագրություններ կորզել»:

«Ոչ, չեմ ընդունում», - հնչեց Գալջյանի պատասխանը: Երեանի սեփական մուտքերն աճել են 12 միլիարդ դրամով: Այդ աճն աղախվել է գույքային վճարումները: Այսինքն՝ Հայաստան բերված ավտոմեքենաների ֆանակը վերջին տարիներին կրկնապատկվել է, հետևաբար, գույքահարկերը եւս կրկնապատկվել են:

Անցած զույգի հարկերի մուտքերը եւս աճել են: Եթե սրան համարում եմ, սակը մնում է 2 միլիարդ դրամի աճ, ինչն էլ կազմում է Երեանի իրական դրամական մուտքը: «Եկամուտների հավաքածուն իմաստով ֆաղափարեցանք որեւէ կառուցողական փոփոխություն չի արել: Հավաքված գումարները չեն ծախսվում, սարվա կտրվածքով բոլոր ծրագրերը չեն իրականացվում», - հայտարարեց ֆինանսավարկային համաձայնագրի մասնագիտը՝ մեղադրելով ֆաղափարեցումը:

«Իմ ֆայլից» դուրս եկած **Իզաբելլա Աբգարյանը**, որը Գրիգոր Երիցյանի հետ փորձում էր այս օրերին դաշտային կազմակերպել Հայկ Մարությանին, դիմեց իշխանական կուսակցության ներկայացուցիչներին. «Քաջություն չունեմ ձեր մեղքի բաժինն ընդունել: Երեանցին չի ասել՝ Հայկ Մարության, հրաժարական տուր, քանի որ դուրս ես եկել «Քաղաքացիական դաշինքից»: Խմբակցության միստերին չէի գալիս, հիշում եմ: Ովքեր են զբաղվել Երեանի խնդիրներով, ովքեր՝ ֆեյսբուքով՝ **Ալեն Սիմոնյանի** ու **Խաչատուր Սուրիսյանի** ֆեյսբուքում:

րին մեզ վրա փեղկով: Քաղաքացիները խնդրում էր, որ մասնակցեի խմբակցության միստերին, որ փորձեի լինել, չէի գալիս, չէի մասնակցում:

Դրական օրինակն առնելով միստերին էլ չեկա: **Հովիկ Աբրահամյանի** դրամայի օրինակն առնելով միստերին, հիշում եմ, չեկա: Ուզում էի օրինակն առնել, որ Երեանի բյուջե փող մտնի:

Հայկ Մարությանը ֆաղափարական ուղուց չի շեղվել, «Իմ ֆայլի» ուղուց շեղվել է «Քաղաքացիական դաշինքից»՝ հրաժարվելով այն մարդկանցից, որվքեր եղել են հեղափոխության շարժիչ ուժը:

Ուրանալուց առաջ իմենք ձեռք մալել: Մի դարձ ճշմարտություն մտնեց հասարակությանը՝ հեղափոխություն անում են ռոմանտիկները, օգտվում...»:

Այն, որ ավագանու անդամներին ժամանակ են տրվում փորձել են ստորագրություններ կորզել, «Իրազեկ ֆաղափար»՝ հիշում Դաշինքի անդամները հանցագործության մասին հաղորդում է ներկայացրել:

Տարբեր լծակներ են կիրառվել՝ կամ վայր դնել մանդատը, կամ ստորագրել ֆաղափարեցումը մեղադրելով անվստահություն հայտնելու թոթի սակ:

Ընդդիմադիր «Լույս» խմբակցությունից **Դավիթ Խաճատյանը**, որը չէր միացել ստորագրողների շարքին, բայց մեծապես ֆինանսավորել է Հայկ Մարությանին, ավագանու արտաքին միստերին եւս ընդգծեց նրա կառավարման բացթողումները՝ այն, որ ծախսերի առումով խայտառակ իրավիճակ է ստեղծվել, որ 500 վերելակները գնվել են թերակատարումների հաշվին, որ համաժողովների բարեփոխումներ այդպես էլ չհրականացվեցին, եւ այդ 500 վերելակները «մնալու են ներկայիս համաժողովների ծածկակից»:

Հայկ Մարությանը երկար լսեց իրեն ուղղված ֆինանսական ու սասարող ելույթները, օգտվեց արտաքին ելույթի իրավունքից ու խոսեց: Ասաց, որ մինչև հիմա, բոլոր զանգերին, թե այս մի կրակը թող մի փչ այն կողմ դրվի, այս մի շինությունը թող մի փչ մեծ լինի, դաշինքս անել է՝ ոչ:

«Քո-ակամները վերջերս սանում են այն թեզը, որ «ով Քո-ից չէ, դեմ է հեղափոխությանը»: Ո՞րն է անվստահության հիմքը: Տեսե՛ք, թե ո՞վ է իրականում շեղվել հեղափոխությունից:

Հանկարծ իմացանք, որ կառավարության հեղափոխական անդամները գաղտնի որոշումով բարձրացրել են իրենց աշխատավարձերը, օրինակ՝ նախարարները 1,5 միլիոն դրամ աշխատավարձ են ստանում՝ մաքուր, փոխանախարարները՝ 1 միլիոն, այն դեպքում, երբ երկուսն աղաքատյուրը հասնում է 30 տոկոսի: Հիմա էս մարդիկ ասում են՝ Հայկը շեղվել է հեղափոխությունից: Ասում են մարդիկ, ովքեր երկրի համար այս ներդրումը 200 000 դոլարանոց մեքենա են գնում ու ամբողջ ֆաղափարական թիմով մեկ ամիս ժամանակ լծվում են՝ արդարացնելու այդ որոշումը», - ասաց Մարությանը:

200 000 դոլարանոց մեքենա գնած Ալեն Սիմոնյանի դաշինքում Հայկ Մարությանին, իհարկե, չուսացավ: Սիմոնյանը Մարությանին անվանել է Տկզար. «Շատ բան կարող եմ ասել ֆո մասին, Տկզար, էնքան շատ, որ դեղերը ու սանը սարիներով փակվելը ֆեզ հետ չեն բերի, բայց էս անգամ էլ չեմ ասի:...Քեզ ներելու հետեւանով ֆո մնան դորսաբույծը դեռ գոյություն ունի:

Դու Երեան ու Քո խոսքն էլ ասե՛ր ինչ, ֆո ֆաղափար Պրահան է, իսկ ֆո թիմը՝ փողը, շատ փողը:

Ամոթ ֆեզ, Տկզար»:

Եվ այսպես, այս բառադաշտով, այս դիրքից խոսում է դաշինքի օրենսդրի ղեկավարը:

44 կողմ, 10 դեմ ձայներով Երեանի ավագանին Հայկ Մարությանին անվստահություն հայտնելու որոշումն անախազիմ ընդունեց ու նրան դաշինքից արտազատեց: Այս իրողությունը իմ ֆայլերի մեջ չի խփելու, միմյանց զգելու ձեռնադիրն է: Ինքնազնչացման գործընթացն սկսվել է: Բայց այդ ընթացքում գիտակցից, սրացավ, երկրի ու դաշինքի մասին համար մտածող մարդիկ դեռ ինչեքի՞ միջով են անցնելու, ինչ էժան, նստե՛ք ինքնազնչության ու զգալի-սոցների ակամաստան են լինելու, Ասված գիտե միայն:

⇒ **1** Հրաչյա Սարգսյանը «Քաղաքացիական դաշինքի» անդամ չէ: Կառաջարկե՛ք նրան իջնող կուսակցության շարքերը մտնել, Գալջյանը դժվարացավ դաշինքում մնալու:

Եթե իջնող կուսակցության ներսում անառողջ մթնոլորտ ու սարածայնություններ կան, եթե Երեանի ֆաղափարեցումը հանդեպ էլ ստեղծվել է անվստահության սրամարտություն, ինչո՞ւ արտաքին ընտրություններ չեն լինելու:

Արտաքին ընտրությունների համար օրենսդրությամբ սահմանված երկու ճանապարհ կա. առաջինը՝ երբ ֆաղափարեցումը հրաժարական է ներկայացնում, իսկ ավագանին նոր ֆաղափարեցում չի ընտրում: Իսկ այս դաշինքում ֆաղափարեցումը հրաժարական չի ներկայացրել:

Երկրորդ՝ երբ ֆաղափարի իշխանությունները երեք ամիս ժամանակ միստերն են գումարում, որդեգրված ավագանին ցրվի, եւ սեղի ունենան արտաքին ընտրություններ: Սա նույնպես սեղի չունեցավ:

Ճգնաժամը լուծվեց՝ ավագանու օրենսդրությունից նոր ֆաղափարեցում ընտրվել: Իմ ֆայլերում ասում են՝ այս կերպ մայրաքաղաքում ավելորդ ցնցումների չեն արվել, իսկ իրականում իրենք ավելի ճիշտ իրենց առաջնորդ **Փաշինյանը** ֆազ գիտե, որ եթե Երեանում ֆաղափարեցում ընտրություններ լինեն, իշխանական կուսակցությունը միանգամայն դաշինքից դուրս կգա:

Օրերս ֆաղափարեցում թեկնածու Հրաչյա Սարգսյանն ասել է, որ չի կարծում, թե ֆաղափարեցումն համակարգային կորուստ կա, նաեւ ավելացրել է, որ Հայկ Մարությանին անվստահություն հայտնելու հարցը ֆաղափարեցում չէ:

Իսկ Արմեն Գալջյանը հակառակն է ասում՝ համոզված, որ ֆաղափարեցումն ընտրվելու էր դրսևորվել կորուստի տեսլանքներ եւ ռիսկեր: Ավագանու անդամները դա հաճախ են նկատել ու փորձել բարձրաձայնել:

Երեանի ֆաղափարեցումն ծախսային կասարողականները 2016-20 թթ. հետեյալ դաշինքն ունեն:

- 2016 թվական՝ 100 տոկոս
- 2017 թվական՝ 84 տոկոս
- 2018 թվական՝ 78 տոկոս
- 2019 թվական՝ 79 տոկոս
- 2020 թվական՝ 55 տոկոս:

Եկամուտները հավաքվել են, բայց աշխատանքները դաշինքն չեն իրականացվել: Սա, ըստ Գալջյանի, Մարությանին անվստահություն հայտնելու բազմաթիվ հիմքերից մեկն է:

Պես է նեղ, որ այս ամենով հանդերձ՝ վերջին 3 տարիների ֆաղափարի բյուջեին ավագանին կողմ է փեղկել՝ ընդունելով այն որդեգրելով իրականություն:

⇒ **4** Հայաստանը դեռ է մղոնի Կարսի 1921 թվի դաշինքի չեղարկմանը, որով հաստատվել են երկու երկրների միջև գոյություն ունեցող սահմանները: Նաեւ հետադարձ դեռ է լինի, որ Սամբուկի հայերից, Երուսաղեմի դաշինքից եւ Անթիլիասի կաթողիկոսարանից բռնազրկված ունեցվածքները վերադարձվեն իրենց իսկական տերերին՝ հայերին, անուշտ որոշակի դաշինքներով: Եթե նույնիսկ Հայաստանը չկարողանա հասնել իր նախադրյալների իրականացմանը, դրան միջազգային մամուլի էջերում իրենց արձագանքը կգտնեն եւ ֆնարկման առարկա կդառնան:

Չմայած Երդրանը ֆողարկված ակնարկներով է խոսում նախադրյալների մասին, նա ցարդ խորհուրդ է տալիս Հայաստանին «իրեն լավ դաշինք եւ դասեր ֆողել վերջին դաշինքից» կասարելու

Թուրքիայի Երեանի Խաղաղության նախաձեռնությունը

համար բանակցությունների նախադրյալները: Անհրաժեշտ է, որ Յեղապարտության ճանաչման եւ Կարսի դաշինքի չեղարկման հարցերը լինեն բանակցությունների օրակարգում: Անընդհատ կրկնվող արտաքինություններն այն մասին, որ Անկարան բանակցությունների ընթացքում խորհրդակցելու է Արբեշյանի հետ, նշանակում է, որ Ալիեւը շարունակելու է մղոնը Չանգեզուրի միջանցքը ձեռք բերելու եւ Դարաբաղից Հայաստանի հրաժարվելու դաշինքները, որդեգրել խաղաղության դաշինքի կնիքի Հայաստանի հետ:

Հայկական կողմը չդեռ է մոռանա, որ Թուրքիան մասնակցելու է բանակցու-

թյուններին, որովհետեւ դժվարին դրության մեջ է գտնվում: Նա դաշինք է գործը առաջ սանել, եթե ցանկանում է արժանանալ Բայրեմի սիրալիությանը եւ փրկել իր սնեստությունը: Հայաստանի մասն Անկարան էլ մեծապես կախված է այդ բանակցությունների հաջող կամ անհաջող ելքից:

Սահմանների բացումը, ճիշտ է, խթանելու է Հայաստանի սնեստությունը, բայց եթե հարկադրյալներն ու սնեստական վերակազմավորման աշխատանքները դաշինքն ավարտակի չլինեն, թուրքական աղաքնաբեկությանը կզերուզանցի Հայաստանի սնեստության թողարկած աղաքնների ֆանակը: Արդեն իսկ համեմատելու եզրեր չկան երկու երկր-

ների ակտիվ հաճվելիքների միջև, որոնք շատ ավելի սազնադալի կարող են դառնալ:

Հայկական կողմը բանակցությունների սեղանին դեռ է ներկայանա այն հաստատություններ, որ Երդրանը չի բանակցում բարեհաճությունից դրված, այլ ունի առաջին հերթին իր Երեանի կառավարմանը:

Ճանապարհը ակամաստատ է, բայց հույս ունեմ, որ Երեանի խաղաղություն կհաստատվի սարածաբանում առաջիկա բանակցություններից հետո:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

Իրանագետ

Համաձայն գործողությունների համադրական ծրագրի (ՀԳՀԾ) շուրջ Վիեննայում ընթացող առկախված բանակցությունների վերջին փուլը հուլիսի 1-ին ավարտվել է, որ կողմերի միջև համաձայնության հասնելու հնարավորություններն սղառված չեն: Բանակցությունների 7-րդ փուլում ներկայացված առաջարկությունների կառուցվածքը որոշում կայացնելու համար Թեհրանը ժամանակ է խնդրել: Ըստ որոշ սեղանակցությունների, վերջնաժամկետը դեկտեմբերի 27-ն է: Բանակցությունները վերսկսելու ժամկետի՝ դեկտեմբերի 27-ի շուրջ Իրանի հետ բանակցող կողմերի միջև առկա համախոհությունն արդեն իսկ հուսադրող է:

ԱՄՆ դեսֆարսուղարության խոսնակ **Նեդ Փրայսը** դեկտեմբերի 21-ի իր Եվրոպական ելույթի ժամանակ գոհունակություն է հայտնել թեկուզ դանդաղ, սակայն Եվրոպական բանակցությունների ընթացքի ու համաձայնեցված ժամկետի նախագծի կառուցվածքով: Խոսնակն անդրադառնալով դաշնակցության վերջնական հեռանկարին, նշել է, որ ԱՄՆ-ը դաշնակցության 2015 թվականին համաձայնեցված բանաձևի Եվրոպական կառուցվածքը իր սեանձնածախսավորությունները:

Հայտնի է, որ ՀԳՀԾ-ի շուրջ ընթացող բանակցությունների համադրական ծրագրում անմիջական առաջնություն է ունենալու Իրան-ԱՄՆ հարաբերությունների հետ: Իսկ բանակցությունների ավարտով դաշնակցության վերջնական համաձայնագրի կառուցվածքը, Թեհրանը փորձելու է ձեռնարկել իր ակնկալիքները Վաշինգտոնից: Հասկանալի է, որ Իրանի առաջին ստատուսից, իրանական արժեք կազմակերպությունների նկատմամբ դաշնակցության չեղարկումն է: Դա Եվրոպայի, Իրանի իշխանությունները բավարար միջոցներ կունենան հոգալու

ՀԳՀԾ հանգուցալուծման վերջնարդյունքն ու Իրան-ԱՄՆ հարաբերությունների հեռանկարը

երկրի հասարակության կարիքներն ու մեղմելու ներհանգանակային լարվածությունը: Երկրորդ ստատուսից՝ միջազգային մակարդակով Իրանին դաշնակցության ֆինանսական միջոցների ադապտացումն է:

Սակայն, դրանից բացի, Իրանը բանակցություններից ունի նաև այլ ռազմավարական ակնկալիքներ, որոնք առնչվում են մերձավորատեղային տարածաշրջանի երկրներին:

Իրանի ու ԱՄՆ-ի միջև ընթացող անդրկալիպային բանակցությունների մի մասը, որոշ ֆաղափարներ դիտարկելու կարծիքով, կառուցված է Լիբանանի հետ: Իրանն ակնկալում է, որ ամերիկյան կողմը համաձայն չի գտնում կրճատման Լիբանանում դաշնակցության ձեռնարկված իրանական ազդեցության փաստը:

Սիրիայի խնդրում նույնպես Իրանն ակնկալում է Բաշար Ասադի իշխանության Եվրոպական կառուցվածքային դաշնակցության ակնկալի-

ման հարցում Վաշինգտոնի երաշխավոր: Հակառակ սիրիական հարցում Բաշար Ասադի ու Ռուսաստանի հետ Իրանի ունեցած սարձայնությունների, Թեհրան-Դամասկոս ռազմավարական հարաբերությունները դե ֆակտո Եվրոպական են գոյություն ունենալ: Իրանի ցանկությունն է, որպեսզի Բաշարի կառավարությունը հրաժարվի Ասադի իշխանության սատարման մասնադրությունից եւ Եվրոպական Սիրիան համարել իրանական ազդեցության գոտի, այնպես, ինչպես ընդունել է Սիրիայի հյուսիսային ու արևելյան շրջաններում Ռուսաստանի ազդեցության ու ֆրոնտի սիրահետության փաստը, որի վերջնարդյունքում Իրանի իշխանություններն ու ԱՄՆ կառավարությունը կարձանագրեն Ասադի իշխանության Եվրոպական կառուցվածքային ու Թեհրանի ու Դամասկոսի միջև ռազմավարական կառուցվածքային իրողությունը:

Իրաֆի հարցում Թեհրանի ակնկալի-

քն, կառուցված Իրաֆի ողջ սարձայնից ԱՄՆ զինված ուժերի հեռացման հետ, նույնպես հայտնի է Վաշինգտոնին, որի մասին հաճախ է բարձրաձայնվում Իրանին հավասարի զինված ուժերի կողմից: Սակայն Իրաֆի հարցում Իրանի գլխավոր նպատակը, ամերիկյան ուժերի դուրսբերումից հետո, Իրանում համաձայն դաշնակցության համակարգի ստեղծումն է, որին դեմ է ԱՄՆ զինված ուժերի համաձայնարարությունը: Սակայն Թեհրանը հույս ունի, որ վերջնական որոշումը կայացվելու է ԱՄՆ կառավարության կողմից:

Վիեննայում ընթացող բանակցությունների ժամանակ Թեհրանի չբարձրաձայնված մյուս դաշնակցություններն են Իրանից դուրս ԻԻՀ վարչակարգի սատարմանը ձգտող հակակառավարական ուժերին հովանավորելուց հրաժարումն է: ԱՄՆ-ում ՀԳՀԾ-ի վերականգնման հարցի շտաբովներն այն կարծիքն են, որ բանակցությունների ընթացքում սրամաքանակային չէ դաշնակցության իշխանական համակարգի սատարմանը ձգտող ուժերին:

Իսկ Իրանի իշխանությունները լավ են գիտակցում, որ այսօր զսնվում են սարձայնաբանում ԱՄՆ-ից ակնկալվող աշխարհաբարձարական նպատակների կատարման սեմին, չցանկանալով, սակայն, իրենց միջուկային ու հրթիռային ծրագրերի վերահսկողությունը վստահել Արևմուտքին:

Արդյո՞ք կարելի է իրաքական համարել Թեհրանի ստատուսիցները Վիեննայում ընթացող բանակցությունների արդյունքի ու այդ գործընթացին հաջորդող իրանադաշնակցության լուծումների համար: Անուշահ, հարցի դրական դաշնակցության վստահության բարձր չափաբաժին է ենթադրում:

Որ հանկարծ չասանվի տաքացնող արձույթ

Վարչապետ **Նիկոլ Փաշինյանը** խիստ ծանր է քննարկում սեղանակալի ինֆանտալարման մարմիններում ոչ իշխանական թեկնածուների հաղթանակը կամ այլ ուժերի ձեռնարկած կողմից հաղթանակը, որոնք միասնական համայնաբաժնի են ընտրում: Դա է վկայում իրավադաշնակալի համակարգի ներկայացուցիչների՝ սարքեր համայնքներում համայնաբաժնի հավանական թեկնածուների նկատմամբ ամենաբարձր քննարկումները: Վարդենիս խոսուցված համայնքի «Միասնական Վարդենիս» դաշնակցության համայնաբաժնի թեկնածու **Արամ Հարությունյանի** նկատմամբ ֆեյսբուքային գործեր հարուցելու «ֆալսուրդ», օրինակ, որ կողմից հայրով դաշնակցության էր ֆաղափարներ դառնալ, ըստ սեղանակալի՝ սարձայնային կառավարման ու ենթակառուցվածքների նախարար, նախկինում Գեղարքունիքի մարզպետ **Գնել Սանոսյանն** է: «Ես ամեն ինչի մեղավորը Սանոսյանն է, որ ամեն գնով ուզում էր իր խոդանից բերած ուսանողական ընկեր **Արամ Մելիքյանին** նորից ֆաղափարներ դառնել: Նրա եփած ձա՛ռն է, որն չի հայտնի», - «Ազգ»-ի հետ զրույցում ասում են վարդենիսցիները:

Նմանափոխ իրավիճակ է նաև Վաճառ ֆաղափար: Այստեղ էլ առավելագույն ձայներ հավաքած «Մամիկոն Ասլանյան» դաշնակցության թեկնածու **Մամիկոն Ասլանյանի** նկատմամբ են գործեր հարուցել: Ըստ մեղադրանքի՝ Ասլանյանը չարաճախել է դաշնակցության լիազորությունները: Թե իրականում ինչ է արել Ասլանյանը, իրավադաշնակալի՝ հուսանք արդար ֆնտությունից հետո դարձ կլինի, դարձից էլ դարձ է սակայն, որ իրավա-

դաշնակցության թեկնածուներն ունենում են միջադաշնակալի ընտրություններից հետո զբաղվել Ասլանյանով:

Իշխանության վերին էտելոնի ներկայացուցիչներն այժմ մասնավոր զրույցների ընթացքում կարծիք են հայտնում, թե համայնաբաժնի նկատմամբ սկսված իրավական գործընթացներն իրենց որեւէ կերպ չեն առնչվում: «Մենք էլ ենք հասկանում, որ այդ գործընթացներն ազդում են «Քաղաքացիական դաշնակցության ու Նիկոլ Փաշինյանի վարկանիշի վրա, հետևաբար ինչն էլ դա է Եվրոպայի կողմից լինում, որ մեզ գործընթացներ չեղան», - ասում են նրանք:

Իհարկե, շատ կցանկանալիս հավասար իշխանավորների՝ անմեղ թվացող թեկնածու-հակադաշնակալներին, բայց այն, ինչ անում են երկրի դեպքը սանձնածնները, փոփոխում են բոլոր թեկնակի հակառակ ուղղությունները: Նախ, բոլորիս արդեն հայտնի է Փաշինյանի ձեռնարկը՝ գնալ մինչև վերջ ցանկալի արդյունքին հասնելու կամ որեւէ մեկին չեզոքացնելու համար, ադա իսկ է, որ իշխանությունն ամենափոքր համայնքում աթոռից չընկնելու խնդիր ունի: Ամենափոքր լծակից զրկվելն անգամ վճռորոշ կարող է լինել անընդհատ նվազող վարկանիշի ֆոնին, ու Փաշինյանին ոչինչ չի մնում, քան ասաններով մաքանել ամեն մի մանրաքի համար: Քաղ լիցի, թե օրենք չեն խախտի ու, իրենց իսկ ասած, «հեղափոխական արժեքները» չեն դավաճանի, կարելու՞ր՝ սափացնող աթոռը չսասանվի հանկարծ:

ՄԱՐԿՈՍ ԿԱՐՊՈՒՄՅԱՆ

Քաղաքացիական պայտնում է Թուրքիային. «Գրոզնիում կկանգնեցնենք Օջալանի արձանը»

Դեկտեմբերի 22-ին այդ մասին ժողովարարել է «Timeturk» կայքը: Ըստ ժողովարարության, օրես Մարմարա ծովի առափնյա Քոջալեյի ֆաղափարի թաղերից մեկում Եվրոպայի կառուցված Դուրաթի անունը կրող զբոսայգին: Դա խիստ զայրացրել է Չեչենական Համադաշնության նախագահ **Ռամզան Զադիրովին**: Հիշեցնենք, որ Ջավադ Դուրաթի էր Չեչենիայի առաջին նախագահը եւ զոհվել ռազմաճակատում, ռուսների դեմ դաշնակցության:

Դուրաթիին իբրեւ ահաբեկիչ բնութագրող Քաղաքացիական զբոսայգու բացմանը Քոջալեյում, արձագանքել է սղառնալիքով: Այդու բացումից հետո նա Թուրքիային մեղադրել է «ահաբեկիչներին հովանավորելու» մեջ, ադա հայտարարել. «Մեր թեսանկյունից խիստ սրամաքանակային է

ֆաղափարական համարժեք դաշնակցության կլիպի Թուրքիային եւ Երդողանին, որ մենք Գրոզնիում անմահացնենք թուրքական իշխանությունների ցնահ բանաբարության դաշնակցության Թուրքիայանի աշխատակալական կուսակցության հիմնադիր Աբդուլա Օջալանի անունը»:

Ի դեպ Կրեմլը, ինչպես «Առավոտ» թերթն էր նշել, միանգամայն արդարացի է համարել Քաղաքացիական արձագանքը Թուրքիային եւ նրա նախագահին: Ըստ «Առավոտ»-ի Ռուսաստանը դիվանագիտական խողովակներով իրազեկել է Թուրքիային, որ հավանություն չի տալիս թուրքական ֆաղափարներից մեկի այդպիսի Դուրաթի աշխատակալական կուսակցության հիմնադիր Աբդուլա Օջալանի անունը:

Ն. ՇԱՐՔՅԱՆ

ՀԱՍՄԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ի՞նչ երանգ ունի Բարաջանյանի երաժշտությունը

Վերջերս Առնո Բարաջանյանի դաժնամուրային եւ կամերային ստեղծագործությունների ընթացումն մեկ համերգային երեկոյի ընթացքում ներկայացրեցին դաժնակահար Ալեքսանդր Յակովլևը, ջութակահար Զրիսիկն Զօթյանը եւ թավջութակահար Հովիկ Օգանեզովը:

Կան երաժիշտ-կասարողներ, որոնք ստեղծագործությունները նկարագրում են գունային գամմաների միջոցով: Այդ երաժիշտներից է ռուս դաժնակահար Ալեքսանդր Յակովլևը, եւ առաջին հարցը, որի դասասխսանում ուզում էի իմանալ իրենից՝ ի՞նչ գույնի է Բարաջանյանի երաժշտությունն իր զգացողությամբ, ներկայացրեցի իմ գույնի մեջ կթաթախեմ իր վրձինը, եթե կսավի վրա փորձեմ դասերել Առնոյի դաժնամուրային եւ կամերային ստեղծագործությունները, որոնք կասարելու համար հասուկ ժամանել է երեսան:

Բայց մինչ այս հարցի դասասխսանում իմանալը ներկայացնեմ երաժշտին:

Ռուս համաճանաչ դաժնակահար, մանկավարժ Ալեքսանդր Յակովլևը մի քանի տասնյակ միջազգային հեղինակավոր մրցույթների դափնեկիր է: Տասը տարեկանում մեծանվագել է Ռոստովի սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ, սասնվեցում համաճարհային հռչակ ունեցող թավջութակահար Մ. Ռոստրոպովիչից սացել իր առաջին անվանական կրթաթոշակը: Ռոստովի կոնսերվատորիայում ուսանել է դաժնամուրի եւ կոմպոզիցիայի բաժիններում, ադա ուսումը շարունակել Բեռլինի «Սոցարեստում» եւ արվեստների համալսարանում: Նա 2004-ին Բեռլինում կայացած՝ Արթուր Շնաբելի անվան, 2006-ին՝ Հռոմում անցկացված «Շոպեն-Հռոմ», 2008-ին՝ իսպանական «Մեդելլանո-Գավաթ», 2010-ին ճադոնիայում կազմակերպված «Տակամացու», 2011-ին եւ 2013-ին՝ «Էսրե Պոցոլի», 2012-ին՝ ԱՄՆում կայացած «Cincinnati World Piano Competition» դաժնակահարների միջազգային մրցույթների առաջին մրցանակակիրն է: 2013 թ.-ին մեկուսիքի եւ արվեստի բնագավառում վասակի համար արժանացել է Իսպաիայի Հանրադատության նախագահի ոսկե մեդալին: Սանկտ-Պետերբուրգի «Grand Piano in Palace» փառասոնի եւ ամառային ակադեմիայի հիմնադիրն ու սնորհն է, հյուրախաղերով հանդես է գալիս աշխարհի երեսելի բեմերում:

Հայաստանում նվագելու ցանկությունն իրենն է, եւ հարձազանք դաժնագույն երաժշտության «Տադարան» հանույթի կողմից հրավիրվել է՝ բեմելու Կոմիտասի անվ. կամերային երաժշտության սանը: Դա իր անընդհատ ճանադարհի հերթական, բայց անճոռանալի կանգառը կլինի, քանի որ երեսանում զսնվելու երկրորդ օրն իսկ գրառել է. «Իրականում, այստեղ հորդում է հենց կյանքը, եւ երաժշտությունը հասունանում է, ոնց հասունանում է նուռը: Ասել, թե Բարաջանյանի երաժշտությունը հայկական հողի վրա նվագելը մեծ դասասխսանափություն է, նշանակում է՝ համարյա ոչինչ չասել: Դա մարտահրավեր է իմիդ քեզ՝ որդես երաժշտի: Պես է ոչ միայն դարգադես ըմբռնել կոմպոզիտորի մտադացումը, այլեւ զգալ այդ

անհավանական բնասուր շնորհը, ջերմ սեմիտրամենսը, ավյունը եւ չնադությունը, որ համեմատելի է միայն հայոց բնության եւ այս բարեբեր երկիրը բնակեցնող լուսավոր, բարի մարդկանց հետ: Շնորհակալ եմ իմ թանկագին գործընկերներին՝ հրաշալի նվագակցության համար»:

Համերգի առաջին մասում Ալ. Յակովլևի դաժնամուրային մեծանվագները վկայեցին, որ կայացել է հայկականության բացառիկ ըմբռնումը երաժշտության միջոցով: Բարաջանյանի դաժնամուրային երեք ստեղծագործությունները՝ «Վեց դասերը», «Էլեգիան» եւ «Էստրոնը» նա կասարեց բարձր ոգեղենությամբ, հեղինակային մտադացումների խորն ընկալմամբ, երաժշտական արտահայտչամիջոցների ճգրհի, հսակ եւ փայլուն մասուցմամբ, բեմական դասվածքի անկեղծությամբ: Դա իսկական սարվածություն էր հայեցողության հսակ կնիքը կրող՝ բարաջանյանական արվեստով, որը ներկայացնում էր օտարազգի մի արվեստագետ, որ հայնազորության հրձվանքն էր ադրել, ու հիմա այդ հրձվանքն ուզում էր հաղորդել իր ունկնդրին, եւ հաստատ, այդ երաժշտությունը սանելու էր նաեւ աշխարհի բեմեր: «Առնո Բարաջանյանի երաժշտությունը միշտ գրավել է ունկնդրին իր վառ մեղեդայնությամբ, առանձնահատուկ էներգիայով, ձեւերի գեղեցկությամբ եւ լուսասիկությամբ, ոճի իմբնասիդությամբ, ավյունով, հոգեբանությամբ, ազգային գույնով, քնարականությամբ, ռոմանտիզմով եւ հումանիզմով,- ասում է Ալ. Յակովլևը: Այն անխուսափելիորեն դարգեւել է եւ շարունակում է դարգեւել հուզական, զվարթ եւ տնական տրամադրություն, ուրախություն եւ հրձվանք»: Բայց եւ թվարկածին կիավելի՝ դրամասիկ ներքին լարվածությունը՝ ներանձնակապության խորհայնությամբ եւ հոգեբանական տագնադահարույց վայրիվերումներով «Վեց դասերը» կասարելիս, դրան հակադարձվող խոհի եւ զգացմունքի խաղաղ լայնարձակությունն ու զուլալությունը՝ «Էստրոնը» եւ «Էլեգիան» նվագելիս...
Երաժշտական գունեղանգների ներ-

թակահար Զրիսիկն Զօթյանի եւ դաժնակահար Ալեքսանդր Յակովլևի ներդաժնակաված, ոգեղեն նվագով սոնառ դասկերեց դեմի մարդու ներսն ու միաժամանակ դեմի Արարիչ ուղղված մի ուղեծր, որ թեւեւ տաժարական նվագ էր, բայց մարդկային ադրումի եւ հույզի տարածականությունը հաղորդող ձայնարկությամբ հիշեցնում էր նրա ասվածային նախասկիզբը եւ կասարելության հասնելու նարեկացիական ոգորումը:

Բարաջանյանի երաժշտությունը դաժնակահարը բնութագրում է՝ իբեւ թանկ բյուրեղ, որը եթե իր երգերում արտափին, ցցուն փայլ ունեցող քարեր են՝ հանրամասչելի, դորդույար, ադա այս համերգային երեկոյին կասարված դաժնամուրային եւ կամերային ստեղծագործություններում ներուստ հրաշա-

դաժնակ, սահուն փոփոխությունը՝ հուզական-դասթեշիկ շնչով ողորում, որը երբեմն հասնում է մոնումենտալության, սիրուն մեղեդային հորինվածքները, համեմատաբար ոչ այնքան ծավալուն գործերի բովանդակային լայն ու խորն ու ընդգրկումը, Հայաստան աշխարհի անբողջական երաժշտական դասկերային դասնունները՝ անհիշելի ժամանակներից սկայալ մինչեւ երկիր Նաիրիի երազային, ներդաժնակությամբ, աշխատանքով, սիրով ու արարումներով լեցուն՝ հեղինակային տեսլականը,- այս բնութագրիչներն Առնո Բարաջանյանի «Ջութակի եւ դաժնամուրի համար սոնասն» ու «Դաժնամուրային տրոն» դասում են համաճարհային երաժշտարվեստի մեծարժեք գործերի շարքը: Առաջինում հոգեբանության վիհերն են իջնում եւ բարձրանում անանձնականության բարձունքները՝ անհատի ադրումի դրամասիկ ընթացքը դարձնելով ստեղծագործության թեմա, որ համամարդկային հնչեղություն ունի եւ մեկնության համար շատ մեծ տարածականություն: Երկրորդում հայ ազգի արարումների, մաքառումների, սիրո, նվիրման, ազնվության, կորուստների, մաքավան ընդդեմ հավերժական վերհառնումի ընթացքն է՝ հոգեւոր հայրենիքի լույս տեսլականով: Ջութ-

լի բյուրեղներ են, որոնց դիտչեւ, որ տեսնես: Ահա այսդիտչի հրաշալի բյուրեղ է «Դաժնամուրային տրոն», որով մեզ տեսլանում է Հայաստան երկիր դրախտավայրը՝ ազնիվ աշխատանքով մեակված, արդարությամբ կառավարվող, խաղաղ արաւույսներով, երջանկության իրական զգացողությամբ, լիարժեք, ազատ շնչող, համերաշխ եւ ներդաժնակ... Զրիսիկն Զօթյանի, Հովիկ Օգանեզովի եւ Ալ. Յակովլևի կասարմամբ այս գործը հայ կյանքի համայնադասկերն էր՝ համամարդկային երազի դորյեկտումով: Երեք երաժիշտների ներքին համահունչնչով եւ գործիքային ներդաժնությամբ այս նվագը վառ էր, Բարաջանյանի արվեստին հասուկ ջերմ երանգներով, որոնց մասին հարցիս այսդիտչի դասասխսան սվեց ռուս դաժնակահարը. «Դա եւ ճգրհի կարող եմ ասել. դա այն գույնն է, որն իմ առաջին տղավորությունն է եղել Հայաստանում, երբ իմնաթիռից դուրս էի գալիս. դա արելի անսովոր գույնն էր՝ ծիրանագույն - լուրթ կադույս: Հայաստանի արեւն անսովոր արեւ է: Այդ լույսը ներկա է առավոյան, երեկոյան... Կարելի է ասել՝ խուրմայի (արաւայանարնջի) գույնի»:

ԱՐԾԿԻ ԲԱԽՉԻՆՅԱԼ

ԻՏԱԿԱԿԱՆ ԵՒ ԽԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՄԱՏՆԵՐՈՎ ԵՎԵՅԳԱՐԱՔՆԱԿ ԴՊԱՐՈՒՄ ԵՒ ԴՊԱՐՈՒՄՈՒՅ ԿԵՐՆՈՒՄ...

«Հայկական ազդեցությունը ուժեղ էր մեր տանը»

ՅՈՒՐԻՍԻ ԲԱԼԵՏԻ խումբը հաջողությամբ ղեկավարել է Եվեյգարացի հայտնի դերասանուհի Ջաննա Շիյոնի...

ՆՐԱՆԳԻ ԴՄԱՆԲ ՆԱԽԿԻՆՈՒՄ ԲԱԼԵՏՈՎ չեն զբաղվել կամ մանուկ հասակից չեն զբաղվել...

ՏԵՐԵԿ ԵՎ ԵՐ ԴԵՐ ԵՎԵՅԳԱՐԱՔՆԱԿ ԵՒ ԴՊԱՐՈՒՄՈՒՅ ԿԵՐՆՈՒՄ...

Վերոնիկ Տամաչո

2021 թվականին մենք դեռ զսնվում ենք այդ մակարակում: Մեր օրերում, անուշաբույս, վիճակն ավելի լավ է, բայց մենք դեռ երկար ճանապարհ ունենք անցնելու:

Նոր գիրք՝ Քաղցր կյանք

Լույս է տեսել Հովիկ Աֆյանի նոր գիրքը (սա 4-րդն է, ու «Կարմիր»-ից հետո՝ 2-րդ վեժը, մյուս երկուսը՝ «Միս ու սոճիներ» ու «Չասվածաժուռներ»-ը...

ԱՆՆԱ ԱՂԱՄՅԱՆ

Երաժշտագիտ

Կոմպոզիտոր Արսեն Բաբաջանյանի «Ցանտություն, ծի՛ւ» օպերայի առաջնախաղը Մյունխենում

Պական գործիքներ եւ էլեկտրոնային երաժշտություն: Դիրիժոր **Անրի Բոնամի** ղեկավարությամբ անսամբլային գործիքային կազմն ընդգրկել է սոփրանո եւ բարիտոն սաֆոֆոններ, երկու ակորդեոն, ալթ, թավջութակ: Ժողովրդական գործիքների նվագախումբը ձայնագրել է **Հայկ Կարապետյանը**: Երգչախմբային հասկանքները կատարել եւ ձայնագրել են «Խազեր» երգչախումբը (խմբավար՝ **Անի Նավասարդյան**) եւ «Դիվիզի» երգչախումբը (խմբավար՝ **Մարինա Ավետիսյան**):

Կոմպոզիտոր Արսեն Բաբաջանյանի ուրույն ստեղծագործական ձեռագիրը միանգամայն ճանաչելի է ունկնդրին: Որքան էլ ներկայացուցող սարքերվում էր դասական օպերային չափանիշներից, այնուամենայնիվ, հեղինակը կամերային օպերայի ժանրային առանձնահատկություններ

մշակաբան գեղարվեստ էր բարձր ճաշակի եւ զուտ միջոցներով արտահայտվելու սկզբունքը դառնալու սիրույթ: Չափազանց ժողովրդիչ էր օպերայի ավարտը՝ հազեցած հարուստ երգչախմբային հնչողությամբ, հոգեւոր վեհ գաղափարների կենսունակության հաստատմամբ:

Մյունխենյան առաջնախաղից հետո կոմպոզիտորն ու ստեղծագործական անձնակազմը մեծ ցանկություն ունեն այն ներկայացնել նաեւ հայրենիքում: Օպերայի նկատմամբ հետաքրքրությունը սեսանելի է նաեւ երեւանյան երաժշտասերների շրջանակում: Հուսանք, մոտ ապագայում հնարավոր ֆինանսական աջակցություն դեբյուտ հեղինակն ու իր թիւնը օպերան կներկայացնեն նաեւ երեւանյան հանդիսատեսին:

րին համահունչ է միահյուսել երաժշտության յուրաքանչյուր հնչողական շերտը: Ինքնասիտ ընթացած անսամբլային կազմում ակորդեոնների հնչողությունը մերթ փոխանցում էին փարիզյան մթնոլորտը, մերթ փոխակերտվում զուտ, օսիմասային հնչողության՝ լրացնելով սյուժետային մտադրացումը: Երկրորդ գործողության երաժշտական ձայնալուծվածներում յուրօրինակ էին համադրվել աշխարհիկ եւ հոգեւորի գաղափարները՝ կարծես ունկնդրին փոխանցելով Գրիգոր Նարեկացու ճանաչողական հնչյունները, ինչն արտահայտվում էր թե՛ երգչախմբային ձայնագրության, թե՛ անսամբլի կենդանի նվագակցության նվագամասերում:

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
Կոմպոզիտոր, արվեստագիտության թեկնածու, Հայաստանի կոմպոզիտորների միության անդամ Արսեն Բաբաջանյանը ծնվել է 1986 թ. մարտի 11-ին, Երեւանում:
2003-2008 թթ. սովորել է Երեւանի Կոմպոզիտորական դասարանում (Պրոֆ. Սերգեյ Դանիելյանի դասարան) եւ կոմպոզիցիայի (Պրոֆ. Լեւոն Չաուրջյանի դասարան) բաժիններում: 2008-2011 թթ. ուսանել է կոմպոզիտորային վոկալ բաժնի աստիճանագրության (Պրոֆ. Սերգեյ Դանիելյան): 2010-ին Պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն (ղեկավար՝ Պրոֆ. Միխայիլ Կոկժան):
2008 թ. Դ. Սարյանի անվան վոկալ ստեղծագործությունների մրցույթում ար-

ժանացել է դիպլոմի: 2010 թ. հիմնադրել եւ ղեկավարել է Հայ երիտասարդ կոմպոզիտորների եւ կատարողների միավորումը, որի շրջանակներում նախաձեռնել է բազմաթիվ միջոցառումներ Հայաստանում եւ արտերկրում: Հանդիսացել է Լեհաստանի մշակույթի նախարարության «Gaude Polonia» ծրագրի կրթաթոշակառու (ծրագրի ղեկավար՝ կոմպոզիտոր Պավել Միկիշին):

2011 թվականին մասնակցել է երաժիշտ կատարողների «Վերածնունդ» միջազգային երրորդ մրցույթ-փառատոնին, եւ որդես վոկալիս արժանացել է մասնագիտական հանձնաժողովի խրախուսական դիպլոմին:

2012-ին որդես ազատ ունկնդիր հաճախել է Վարձավայի Ֆրեդերիկ Շոպենի անվան ակադեմիայի էլեկտրո-ակուստիկ երաժշտության դասընթացներին (Պրոֆ. Բարբարա Օգոն-Մակոլուկա), մասնավոր դասեր առել Զրիսոն Զայայից: Նույն թվականին Երեւանի կոնսերվատորիայի հրատարակչության կողմից արժանացել է Իրինա Տիգրանյանի անվան մրցանակի՝ սարվա լավագույն մանդատակն հողվածի համար, հրատարակել է «Երեւանյան Դիմապատկեր» բանաստեղծությունների ժողովածուն, «Նժդեհյան աշխատությունների այժմեականությունը», «Կոմպոզիտոր Գագիկ Հովունց» աշխատությունները:

2012 թվականին «Վերածնունդ» երիտասարդ կոմպոզիտորների եւ կատարողների մրցույթ-փառատոնում արժանացել է 2-րդ կարգի դափնեկրի կոչման՝ «Թե իմանաս» վոկալ ստեղծագործության համար:

2012 եւ 2016-2018 թթ. կատարելագործվել է Մյունխենի երաժշտության եւ թատրոնի բարձրագույն դպրոցում (ղեկավար՝ Յան Մյուլեր-Վիլանդ):

2016-2017 թթ. սովորել է Ավստրիայի Գրաց ֆուլաֆի երաժշտության եւ թատրոնի կոնսերվատորիայում (ղեկավար՝ Բեթ Ֆյուրեր):

2013, 2014 եւ 2016 թթ. հանդիսացել է Հայկական Բարեգործական ընդհանուր միության կրթաթոշակառու (Նյու Յորք, ԱՄՆ): 2014-ին արժանացել է 8-րդ միջազգային Pre-Art կոմպոզիտորական մրցույթի 1-ին մրցանակին (Յյուրիս, Շվեյցարիա), նույն թվականին Լեհաստանում «Հովվի երգը» կարճամետրաժ ֆիլմի համար լավագույն երաժշտության մրցանակի, 2018-ին Բեռլինի կոնսերվատորիայի մրցույթում՝ Ֆ. Մենդելսոնի ստեղծագործության 3-րդ մրցանակի, նույն թվականին Հայաստանի կոմպոզիտորների միության կողմից «Դաւանմուրային սրիոյի» համար արժանացել է «Լավագույն կամերային երաժշտական ստեղծագործություն» դասնալի:

2018-ին դարգեւատրվել է Ֆրիսյոն Նանսենի հիշատակի ոսկե մեդալով՝ Հայոց ցեղասպանության դասադարձման եւ մարդասիրական սկզբունքների հաստատման գործում ծավալած գործունեության համար: 2019-ին հանդիսացել է Բավարիայի մշակույթի նախարարության 6-ամսյա կրթաթոշակառու Փարիզում:

Դեղինակ է մի օարֆ վոկալ, կամերային եւ սիմֆոնիկ ստեղծագործությունների, թատերական ներկայացման երաժշտության («Փայտե մարդը», ըստ Ստեփան Զորյանի, Երեւանի Համազգային թատրոն):

Լուսանկարների հեղինակ՝ Մարիա Մասինյան

ԱՆԱՐԻՏ ԳՈՎԱՍԵԹՅԱՆ

«Եթե աստված մեզ չօգնի էլ, ինքներս աստված կկարգենք մեզ»

վերջո չի դադարում երգը, ձայնը, Բանը: Շուրթերը 26- 28 արեկանում է գրել այս Երգը, եւ իմ տղայիս համար սենյակը Արամ Մամիկոնյանը հենց Շուրթերի արհիվն է: Ծառակե՛լ է նա մեծված սիրո դառնությունը, ինձ հայսնի չէ, բայց դաստիարակի բերած անանց սառադանքը, մեր օրերի հայոյախառը խոսքը եւ աստվածային Բանից հեռանալու ամենօրյա հոծ դարձող ուրվագիծը, լուսազուրկ աղաքան չեն կարող անհետ մնալ, երիտասարդ մարդու մեջում չամբարել դառնություն եւ ցավ: Նա բեմին Երգ է սագում, բարձրահասակ է, բարեհաս, իսկ աչքերը խոսում են եւ լրացնում են երաժշտական դադարը: Այդ օրը մեկ ժամից ավելի բեմում էր, կանգնած նույն դիրքով, ազնվական կեցվածքով, եւ երգում էր այնպես հանդարտ, առանց հասուն ջանքի, ասես՝ Մյուլլերի գերմաներեն ի՛ր ճեփսը լինելը: Թվում էր, թե նա ոչ թե մեկնաբանում, այլ իր ներսում հնչող չափածո խոսքը երգելով է արտաբերում: Գերմաներեն լեզվի գեղեցկությունը ընկալել էր իր լայն Արամն, որ բոլոր հնչյունները հսկայական արտաբերում էր: Դառնամուրի ձայնն ու մարդկային ձայնը լրացնում էին միմյանց՝ առանց խանգարելու, եւ ունկնդրին թվում էր, թե սա է հենց երաժշտության մերիկն կյանքը, այնպես կարգուկանոն դաստիարակելու անխախտ օրենքը: Դառնակահար Արուսյակ Ռեզունին գուցե նվազակցող չէ, նա հարողակցություն է ստեղծում նաեւ ունկնդրի հետ, եւ համերգը հաջողություն է գրանցում:

Երկուստեղից լուսաբերված մեր տուն է մտել, եւ արված բոլոր եղանակների մեջ, անգամ գարնան ծաղկած ծառերի սոփսակ հարսնաբոցի մեջ Երգը ձմռան սոփսակն ենք ինքներս... Զմեռն այդ անձնապատկեր է մեր 5000 զինվորի, ձյունադառ ճամփան չհալչող սառույց է կապել եւ տունդարձի ճամփան չեն գտնում մեր անհետ կորածները: Օղբերային սոսուկայի այս հրավերն ընկալելի կարող էր լինել որեւէ ամսի, բայց ժամանակային՝ արեւելքից դառն երկայնացումը, երբ մարդու մեջ Ամանորի, սուրբ Ծննդյան տոնին տղատեսիլ, իր ներսը բնակելու, իր հոգու սաճարը նորոգելու, աղբյուր վերահիմնաստեղծելու խնդիրն է հառնում, ուրիշ Երգերում ունի՝ մեր մերսի, մեր մերիկն ճամփան ենք գտնում:

Գերմանալեզու երկու հեղինակ՝ Ֆրանց Շուրթերն ու բանաստեղծ Վիլհելմ Մյուլլերն այդ երեկո մեկ ժամից ավելի հնչում էին օղբերային սոսուկայի գեղեցիկ վերանորոգված բեմից, եւ նրանց ստեղծագործական համերաժշտության ականատեսն ու ունկնդիրն եղանք այն սակավ ընթացակետեր, որ հավասարեցնում էին, թե հենց այս բեմից իր համաբարձրային բեմական ուղին է հարթում մի համեստ երիտասարդ, որի ձայնի մեջ մեր բնաժխարհի բոլոր գույները կան, եւ աշխարհաստեղծության շնորհիվ այդ գույներն արձագանքում արձագանքում են ստանալու: Արամ Մամիկոնյանի երգչական, բեմական վերելքն հավասարում է Հասմիկ Պաղյանը: Մեծ օրհնություն է այդ հավասրը:

Շուրթերի՝ 24 երգից բաղկացած «Զմռան ճամփա» Երգը բարդ մարտահրավեր է, եւ դժվար թե գտնվեն մարդիկ, որ Ավստրիայում, Գերմանիայում, գերմանախոս երկրներում դառնա ազդագիրն անընդհատ ու հաճախ ծնունդ համերգային դասիչների դասերին: Երգիչը որոշում էր 2020-ի արեւելքյան երաժշտական նվերն է մատուցում իր լուրջ ընտրությունը հանդիսատեսին ընծայելով: Օղբերային սոսուկայի մեկանյա գեղարվեստական ղեկավար Հասմիկ Պաղյանը բազմիցս հաստատել է, որ հսկայ ծաղիկ ունի, ահռելի գիտելիք, չի վախենում դժվար մարտահրավերներից եւ որ ամենակարեւորն է՝ զգայուն սիրտ ունի եւ երաժշտության միջոցով մեր հիվանդ հոգին դարձնելու առաքելություն է ստանձնել:

Երգերի, հասարակարգերի, երկրների, լեզվի խզում չի նկատվում: Պատերազմից հետո Շուրթերի երաժշտական այս կտավը, որում ձայնն առավել վայրընթաց, բայց բնույթ է, որում վիրավոր հոգու ձայնին օրոր է երգում ֆամին, եւ մեղեդին գծում է անուրջներ դառնած ծառի ուրվագիծը, ձյան մեջ դառն ցած ոսնակները, սառած արցունքը, գեթ լռությունը, վերջին տերեւն ու հույսը վերջին, Երգի արթնացումը հաջող, ձյանն ու ֆամին դիմադրող ընթացակարգ կամքը, առավել խոր հետք է թողնում, ֆամն անխկնդն, երբ անձնական ցավը համազգային սառադանքն էր դարձել:

Մեր կյանքը կարավարող աղաճողի ֆառակական գործիչները հուսահատությունն այնքան են մերժեցրել մեր հոգու թափանցիկ սահմանին, այնքան արագ են կրկնադասակում իրենցից մեր հիասթափությունը, որ Շուրթերի «Զմռան ճամփան» այլ կերպ են ընկալում: Ավելի լուսավոր, դիմակայելու հրամայականն է մի ունենալով: Քանի երաժշտագետներն ու ֆունդամենտները բացակայում են համերգային դասիչներից, լրագրողներին են թողել լուրջ բաների մասին արտաստեղծելու առիթը, մերող կլինեմ, եթե ավանդական, արտնությունը ստացած վերլուծական գծից Երգից: Ինչպես 22-րդ «Քաջություն» երգն է հուշում՝ «համարձակ դասարարի ֆամն եւ ձյան դեմ: Եթե աստված մեզ չօգնի էլ, ինքներս աստված կկարգենք մեզ»:

Երկուստեղից լուսաբերված մեր տուն է մտել, եւ արված բոլոր եղանակների մեջ, անգամ գարնան ծաղկած ծառերի սոփսակ հարսնաբոցի մեջ Երգը ձմռան սոփսակն ենք ինքներս... Զմեռն այդ անձնապատկեր է մեր 5000 զինվորի, ձյունադառ ճամփան չհալչող սառույց է կապել եւ տունդարձի ճամփան չեն գտնում մեր անհետ կորածները: Օղբերային սոսուկայի այս հրավերն ընկալելի կարող էր լինել որեւէ ամսի, բայց ժամանակային՝ արեւելքից դառն երկայնացումը, երբ մարդու մեջ Ամանորի, սուրբ Ծննդյան տոնին տղատեսիլ, իր ներսը բնակելու, իր հոգու սաճարը նորոգելու, աղբյուր վերահիմնաստեղծելու խնդիրն է հառնում, ուրիշ Երգերում ունի՝ մեր մերսի, մեր մերիկն ճամփան ենք գտնում:

«Մանյունյան»՝ հայ-ուսական սերիալ

Ժամանակ հաղթել է ընթերցողների փվարկության ընթացքում: Իսկ դեկտեմբերի 15-ին «Օկկո» մուլթիմեդիա ծառայությունը ցուցադրել է հայ-ուսական արտադրության «Մանյունյան» սերիալը՝ Նարինե Աբգարյանի գրքի երկար ստանդարտ էկրանացումը (բեմադրիչ՝ Արման Մարուքյան): Գիրքը նախկինում արժանացել է «Տարվա ձեռագիր» Ռուսաստանի ազգային գրական մրցանակին եւ առաջադրվել է «Մեծ գիրք» մրցանակին: Սերիալի թողարկման առթիվ Մոսկվայի «ԱՍՏ» հրատարակչությունը վերահրատարակել է «Մանյունյան», Երգիչը որոշում էր 2020-ի արեւելքյան երաժշտական նվերն է մատուցում իր լուրջ ընտրությունը հանդիսատեսին ընծայելով: Օղբերային սոսուկայի մեկանյա գեղարվեստական ղեկավար Հասմիկ Պաղյանը բազմիցս հաստատել է, որ հսկայ ծաղիկ ունի, ահռելի գիտելիք, չի վախենում դժվար մարտահրավերներից եւ որ ամենակարեւորն է՝ զգայուն սիրտ ունի եւ երաժշտության միջոցով մեր հիվանդ հոգին դարձնելու առաքելություն է ստանձնել:

Եւ Հայաստանի արքեր մարզերում, դասանի հեռուստիկներին մարմնավորել են **Կարինա Ղահրամանյանը** եւ **Եկատերինա Տեմնովան** Մոսկվայից, իսկ Տայի (Ռոզա Իոսիֆովնայի) գլխավոր դերը կատարել է հայ թատրոնի եւ հեռատեսիլի ճանաչված դերասանուհի **Ջուլիետա Ստեփանյանը**: Եկրանից դուրս ճեփսը հնչյունավորել են դերասանուհիներ **Զուլպան Խանսոփյան, Սվետլանա Իվանովան, Ելիզավետա Բոյարսկայան, Ելենա Պողկանյան** եւ **Մարինա Ալեքսանդրովան**: «Մանյունյան» նկարահանվել է Երևանում: Առաջնախաղը կայացել է Սոչիում սեղի ունեցած «Կինոսալ» 32-րդ կինոփառատոնի արամրցութային սերիալի ցուցադրության ժամանակներում, իսկ նրա առաջին դրվագները ցուցադրվել են Կրասնոյարսկի գրքի մշակութային տոնավաճառում եւ Հայաստանում «Օկկո» ծառայության մեկնարկի ժամանակ: Երկու միջոցառումներում էլ «Տասնամյակի լավագույն մանկական հեղինակ» մրցանակի դափնեկիր Նարինե Աբգարյանն անձամբ է ներկայացրել առաջնախաղի դրվագները: «Մանյունյան» նկարահանվել է Երևանում: Առաջնախաղը կայացել է Սոչիում սեղի ունեցած «Կինոսալ» 32-րդ կինոփառատոնի արամրցութային սերիալի ցուցադրության ժամանակներում, իսկ նրա առաջին դրվագները ցուցադրվել են Կրասնոյարսկի գրքի մշակութային տոնավաճառում եւ Հայաստանում «Օկկո» ծառայության մեկնարկի ժամանակ: Երկու միջոցառումներում էլ «Տասնամյակի լավագույն մանկական հեղինակ» մրցանակի դափնեկիր Նարինե Աբգարյանն անձամբ է ներկայացրել առաջնախաղի դրվագները:

Այս արեւելքյան գրող **Նարինե Աբգարյանի** համար նշանակալից մի ֆանի նորությունը: Նրա նոր վեպը՝ «Սինոն», Ռուսաստանի գլխավոր «Մեծ գիրք» գրքի մրցանակաբաշխության

Խոսքի անատոմիա

Ըստ Հովանունու ավեսարանի՝ «Ի սկզբանե էր ԲԱՆԸ, եւ ԲԱՆԸ Աստուծոյ մօտ էր, եւ ԲԱՆԸ Աստված էր»:

Սա ավեսարանական ճշմարտության հայերեն ձգարիս թարգմանությունն է, որտեղ հունարեն (logos) բառի համար ընտրվել է «ԲԱՆ» հունարենը: Լատիներենով (logos) բառը verbum է թարգմանվել, որը հնՍՔ է նշանակում: Անգլերենով ԼՈԳՈՍԸ թարգմանվել է word, որը նույնպես հնՍՔ իմաստն ունի: ԼՈԳՈՍԻ համար ռուսերենում հնՍՔ նշանակությամբ բառն է ընտրված: Պարսիկներն էլ հետեւելով մյուս լեզուների օրինակին, ԼՈԳՈՍ բառի թարգմանության ժամանակ նախընտրել են օգտագործել արաբերենից փոխառյալ [kalame], թարգմանաբար՝ հնՍՔ բառը:

Արդյո՞ք ճիշտ է թարգմանվել (logos) բառը, եւ արդյո՞ք այն իրոք հնՍՔ է նշանակում: Դիմենք բառարաններին:

Հունարեն (logos) բառը հնՍՔ եւ ԲԱՆ իմաստներից բացի, ունի նաեւ մի օտար այլ իմաստներ՝ «դրոյթ», «հասկացություն», «միտք», «ԲԱՆակացություն»: Սակայն վերը նշված լեզուները չգետես ինչու ընտրել են հնՍՔ նշանակությամբ verbum, word, , բառերը: Իսկ հայերենում ընտրված ԲԱՆ բառը կարելի է համարել հունարեն (logos) բառի ամենաճշգրիտ թարգմանությունը: Ըստ մեր անվանի բառարանագետների, հայերեն ԲԱՆ նշանակում է հունարեն logos, ինչպես նաեւ «խոհականություն», «իմացականություն», «բանականություն» եւ այլն:

Եւս մի փաստ, որ logos-ը ավեսարանական ճշմարտության մեջ չէր կարող ունենալ հնՍՔ իմաստը: Ինչպե՞ս կարող էր ի սկզբանե հնՍՔԸ լինել, եթե դեռ չկար լսող ականջը՝ Արարչի արարած մարդը:

Դրանով հանդերձ, հայոց լեզվի բառադարանի բառափերականական միավորներից ամենակենսունակը «խոսք» բառն է, որի հետ մենք առնչվում ենք ամեն օր, ամեն ժամ, մի «խոսքով»՝ ամեն դրան:

Խոսքը կարող է լինել դառը, կծու, թթու, մշու, կարող է լինել փաղցր, անուշ, անհամ, ջերմ, չոր, երբեմն երկիմաստ, երբեմն բազմիմաստ, երբեմն էլ՝ անիմաստ: Խոսքի արագ ընթացքը համեմատելի է անգամ փայտի արագ շարժման հետ:

Խոսքը նաեւ կոչի է ունենում ու ներգործության առումով նույնիսկ ստանում «ծանրակոչի խոսք» դասակարգումը: Խոսքը կարող է նաեւ ազատագրվել ու դառնալ ազատ խոսք:

Խոսքը մարդու մտքի սակարանում կարող է նաեւ արժեզրկվել, որի համար էլ խոսքն ուղղում են խոսքի մանիպուլյատիվ արվեստին սիրադեզով մարդկանց ՄԻ՝ արժեզրկել մեր համով, հոսով, սլացիկ, փաղցրանուշ, սուր ու ազատ խոսքը:

Գ. ԱՆՍԵՆՅԱՆ

Ճակասագրի ֆանտաստիկ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

Իրատալի

Հինգ սարի առաջ, դեկտեմբերի 19-ին, ահաբեկչության զոհ դարձավ Թուրքիայում ՌԴ արևակարգ եւ լիազոր դեսպան Անդրեյ Կառլովը:

Չարմանալի զուգադիպությամբ, ռուս դեսպանի սղանության մասին լուրը ՌԴ նախագահ Պուտինին զեկուցվեց այն դրան, երբ նա դասարանում էր մասնակցել մոսկովյան թատրոններից մեկում ցուցադրվող «Խելից դասուհաս» ներկայացման տրենդերային: Իսկ «Խելից դասուհասի» հեղինակը սրանից 192 սարի առաջ Թեհրանում դաժանաբար սղանված ռուս դեսպանորդ Ալեքսանդր Գրիբայեդովն էր:

Ճակասագրի ֆանտաստիկ, ահաբեկչության զոհ դարձած երկու դեսպանների վերջին լսածը եղել է «Ալլահ Աբբաս» վանկարում:

Հայազգի Մարիա Ալեքսանդրովնայի որդի Անդրեյ Կառլովին սղանել է 22-ամյա թուրք ոստիկան Մեւլուք Մեթր Ալթինթաթը, որը «Ռուսաստանը թուրքերի աչքերով» խորագիրը կրող ցուցահանդեսի բացման ժամանակ իր նենգ մտադրությունն իրականացնելուց հետո ասել է՝ «Մի՛ մոռացե՛ք Հալեթը, մի՛մոռացե՛ք Սիրիան», ու արաբերենով բանաստեղծություն է արասանել, որի մոտավոր բովանդակությունն է՝ «Սենք հանում ջիհադի՝ հղատակության երդում ենք սվել Մուհամմեդ մարգարեին»:

Հավելենք նաեւ, որ Թեհրանում Գրիբայեդովն սղանալուց հետո իրականացվել է այսպիսի Սիրգա Մասիհ Թեհրանի ջիհադական ֆեթուայով:

Ալեքսանդր Գրիբայեդով

Անդրեյ Կառլով

ման ընթացքն աղախվելու նդատակով: Իսկ փաստաթղթի 13-րդ կետի համաձայն, դատարանին մասնակցած կողմերը չորս ամսաների ընթացքում դեմ է ազատ արձակելին թե՛ սվյալ դատարանին, եւ թե՛ նախորդ դատարանների ժամանակ երկու կողմերից գերեվարված հայերին ու վրացիներին:

Չուգադիդաբար, երբ դեկտեմբերի 19-ին Ռուսաստանի ԱԳՆ-ում ոգեկոչում էին հինգ սարի առաջ Անկարայում սղանված հայազգի Մարիա Ալեքսանդրովնայի որդու՝ դեսպան Անդրեյ Կառլովի հիշատակը, ՀՀ ԱԳՆ-ում դատարանում էին հայտարարել Հայաստան-Թուրքիա երկխոսության գործընթացում Հայաստանի հասուկ բանագանցի անումը:

Գառնիկ Իսագուլյանի ձերբակալումը

մասին տեղեկություն է հաղորդել:

Հարցազուրկի ընթացքում Գառնիկ Իսագուլյանը հայտնել է, որ Ուկրաինայում ՀՀ արևակարգ եւ լիազոր դեսպանը ուսումնասիրվել է հավաքագրվել է թուրքական եւ արքեթանական հասուկ ծառայությունների կողմից, ինչպես նաեւ 2008 թվականից հետո համագործակցում է հիշյալ ծառայությունների, ինչպես նաեւ թուրքերի եւ արքեթանցիների հետ:

Գառնիկ Իսագուլյանը հայտնել է, որ այդ առնչությամբ կասկածներ չունի: Նա նաեւ հայտարարել է, որ Ուկրաինայում ՀՀ արևակարգ եւ լիազոր դեսպանը բանակցություններ է վարել Ուկրաինայում Ադրբեջանի դեսպանի հետ, ինչի արդյունքում որոշվել է, որ ՀՀ վարչապետը Բաթումի ֆաղաֆում դեմ է հանդիմանում Թուրքիայի նախագահի ներկայացուցչների հետ, որդեսպան վերջինից գումար խնդրի, ֆանի որ ՀՀ բյուջեում գումարը վերջացել է եւ չեն կարողանում թուրքերը:

վճարել՝ այդ կերպ հայ դիվանագետին մեղադրելով առանձնադես ծանր հանցագործություն կատարելու մեջ:

ՀՀ ֆրեական օրենսգրքի 333-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով Գառնիկ Իսագուլյանը ներգրավվել է որդես մեղադրյալ:

Իսագուլյանը նաեւ մեղադրվում է ՀՀ վարչապետի, Քննչական կոմիտեի ներկայիս նախագահի, Արցախի Հանրադատության անվան գործարանի խորհրդի նախկին ֆարսուդարի վերաբերյալ սուս մասնություն կատարելու մեջ: Հայտարարության մեջ նաեւ նշվում է, որ նա ՀՀ վարչապետի նկատմամբ բռնություն գործադրելու հրադարակային կոչներ է հնչեցրել:

Նա ասել է. «Նիկոլին գնդակահարողին դեմ է Ազգային հերոսի կոչում սալ եւ մեկ միլիոն դրամ դարգեալվճար»:

Սա եւս հանցանք է համարվում եւ Գառնիկ Իսագուլյանին այս դրվագով էլ մեղադրանք է առաջարկվել: ԵԱԲ ԶՅԱ

«Ազգային անվանություն» կուսակցության նախագահ Գառնիկ Իսագուլյանին մեղադրանք է առաջարկվել, եւ Քննչական կոմիտեն որոշել է նրան ձերբակալել:

Ուսումնասիրվել են 2021 թվականի սեդեմբերի 20-ին տեղի ունեցած ասուլիսի ընթացքում Գառնիկ Իսագուլյանի հնչեցրած տեղեկությունները եւ դարգրվել, որ դրանք կեղծ են: Գառնիկ Իսագուլյանը, ինչպես նշվում է Քննչական կոմիտեի հայտարարության մեջ, չկատարված հանցագործության

Դեկտեմբերի 18-ին Հայաստանում ձերբակալված երկու արքեթանցի զինվորականները 2 օր էլ չմնացին Հայաստանում: Իօխանությունը հրաժարվում է մանրամասնել՝ ինչու՞ն է արքեթանցի զինծառայողները չփոխանակվեցին Բախլի բանտերում դախվող հայ գերիների հետ:

Ազգային ժողովի Պաշտպանության հանձնաժողովի նախագահ Անդրանիկ Քոչարյանը հայտարարում է՝ դա բաց ֆեմարկվան թեմա չէ. «No comment», անդատարանի թողնելով նաեւ այն հարցը, թե ինչու՞ ռուսական կողմն այդքան արագ չմիջնորդեց նոյեմբերին գերեվարված հայ զինծառայողների վերադարձի համար:

«Ես փոխանակման որոցեսի մանրուքներին տեղյակ չեմ, բայց եթե գերիները հանձնվել են հակառակորդին, նշանակում է՝ այդտեղ նաեւ մեր շահերից ու հետաքրքրություններից թխող խնդիրը անդայան գոյություն ունի», - ասում է Քոչարյանը:

Ո՞րն է հայկական շահը, ինչի՞ դիմաց է հայկական կողմը համաձայնել վերադարձնել արքեթանցի զինծառայողներին, հարցը մնում է անդատարանին:

Չմայած տեղեկությունը սոցիալական ցանցերում, սարբեր Տելեգրամ ալիմներով ֆեմարկվում էր, տեսանյութ ու լուսանկարներ էին տարածվում, բայց արքեթանցիների ձերբակալման կամ գերեվարման մասին դատարանական աղբյուրները մոտ երկու օր

Չյուրացված դատերի երկիրը

լուրություն դախդանեցին: Ավելի ուշ միայն տեղեկացրին՝ նրանց վերադարձել են արքեթանական կողմին մարդասիրական նկատառումներով:

«Մարդասիրությունը, որդես կանոն, լինում է հավասար դայմաններում: Սա հերթական անգամ այդ անասան վարագիծն է այս իօխանությունների: Դա ոչ մի կերպ ՀՀ շահը, շաս բարձր դատելու այդ կարողությունը չունենալն է», - ասում է դատարանավոր Արամ Վարդեանյանը:

Տոտակ անգործություն, այսպես է բնութագրում իրավիճակը իրավաբան Գեուրգ Դավթյանը: Նրա կարծիքով, եթե Հայաստանի իօխանությունը գործեր, արքեթանցի զինվորականներին ոչ թե դեմ է տուն Հանատարներ, այլ ֆրեական գործ հարուցել Հայաստանի սահմանները խախտելու համար:

Պաշտպանական սվյալներով՝ Ադրբեջանում գերեվարված հայերի թիվը 5 տասնյակ է, մասնագետները ասում են հնարավոր չէր երկուսին երկուսի, կամ մեկ հայ գերու դիմաց փոխանակել, վստահ են՝ այս մասով որդես դայմանավորվածություն չի եղել:

«Երբ Ադրբեջանը կարողանում է իր երկու ռազմագերիներն հրատար վերադարձնել, իսկ Հայաստանը որդես գործում ֆայլ այդ մասով չի կատարում, ես իմֆու դայմանավորում եմ դա նրանով, որ Հայաստանի ֆաղաֆական դեկա-

վարությանը միջազգային որդես հարթակում լուրջ չեն վերաբերվում», - նշում է Դավթյանը:

Մասնագետները բացում են ֆրեական գործերի փակագծերը: Գերիների նկատմամբ ֆրեական գործեր են հարուցվում ոչ թե կամավոր գերի ընկնելու, այլ մարտական հերթադասության կանոնները խախտելու հոդվածներով:

Այսկերպ իօխանությունը նդատակ ունի աղադայում, հայկական դիրքերի կորուստը բարդել գերիների վրա, իսկ ներկայումս Ալիեյը «դատարանում է» հայ գերիներին... Հայաստանից: Եթե Արցախի կորուստ սարիներ առաջ թեկուզ հնարավոր լիներ ենթադրել, աղա հայ գերիներին խղճացող Ալիեյն անհնար էր դատարանել:

«Մեր վերադարձնելուց հետո հայ զինվորականներից մի ֆանիսին ձերբակալեցին Հայաստանում. սա շաս լուրջ աղադանում է մեզ, այդ մարդկանց, նրանց հարագաներին, նրանք ենթարկվելու են շաս դաժան խոտանգումների, եթե մենք ավելի շաս մարդկանց վերադարձնենք, նրանք կձերբակալվեն: Սա իրական փաստ է:» - նշել էր Ալիեյը իր հարցազուրկում:

Ո՞րն է հասցրել մեզ դողդաջ մանդատակիր իօխանությունը, մենք անդունդի հասակին էլ չենք... ներքինից թակում են...:

ՀԱՄԱՐԿ ԱՎԵՏԻՄՅԱՆ ՀՊՏԸ Լրագործության 4-րդ կուրս

ՍՈՒՐԵՆ Թ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ղգո, ոլորճետո

Այս տարի՝ 2021թվականին, լրացավ հայազգի նշանավոր գործարար, գյուսարար, բարերար, Հայաստանի Հանրապետության ազգային հերոս Ալեք Մանուկյանի ծննդյան 120-ամյակը (վստահ եմ, մեծանուն հայի մասին դեռ շատերն են գրելու, իսկ այս թերթային հոդվածը համեմատելով է նրա դարձառ իրազատակին): Սակայն ինչո՞ք հարձակ ել լինում մեզանում, այդ հոբեյյանն էլ անցավ գրեթե աննկատ ու անարձագան: Գիտե՞մ, որ ծանր վիճակում եմ, որ դժվար օրեր են ատորում, որ դատարան է ու քուր, սակայն նաեւ հասկանում եմ, որ մեր հերոսներին անուշադրության մասնելով հոգեւոր սով կառաջացնեն, որը խիստ վսանգավոր է...: Այս մոտեցումն էլ հոդվածը գրելու մեկնակետը դարձավ:

Մեզ թվում է, թե Ագխարը, որում մեմ ատորում եմ, հեղեղում եթե ոչ լավագույններից մեկն է, ատյա միակ հնարավոր մարդարանակը: Այն ամենն ինչ այսօր մեզ հասանելի է եւ համարվում է ինքնին բնական՝ տարիներ առաջ, հրաժկամարվել: Էլ չեմ խոսում դարերի մասին: Իսկ այդ բոլոր հրաժկները հեղինակներ ունեն: Հեղինակներ, որոնք իրենց գյուսերով հեղաբեկել են այդ նույն ագխարը, դարձրել այն մի քիչ ավելի գեղեցիկ, երբեմն էլ՝ ավելի տգեղ, ուրախ ու ավելի տխուր, հոգրացրել այն, երբեմն էլ՝ թուլցրել, դարձրել ավելի տաֆ ու թղվածնատակաս, բայց միտ ավելի արագ ու համարավետ: Այդ հեղաաջիչ ու ավելի համարավետ դարձողների ատրում մեծ թղվող հայորդիներ կան, իսկ նրանց խոնարհման արժանի համատեղությունում իր անուրանալի տեղն ունի հայ հասարակական գործիչ, գործարար, գյուսարար, ճարարագետ, արյունարբերող, մեծահարուստ բարերար Ալեք Թագավորի Մանուկյանը:

Մեծահարգ հայորդին ծնվել է 1901թ. հունիսի 28-ին, Իզմիրի ատանի Աեսարա գյուղաաղաում (Ձմյունոնիա, այժմ՝ Իզմիր), վախճանվել 1996թ. հոկտի 10-ին ԱՄՆ-ի Միչիգան Նահանգի Աերոյթ ատղաում (Համազատյան Վ., Ալեք Մանուկյան, Ե., 1994): 2007 թվականի հունիսի 17-ին Ալեք Մանուկյանի եւ նրա կնոջ՝ Մարի Մանուկյանի աճունները վերահողարկավորվել են Սուրբ Էջմիածին եկեղեցու բակում: Հայրը հացահատիկի հաջողված առեսրական էր, մայրը՝ Թագուհին, բացառիկ խելագիողյամբ օժտված հայուհի էր: Անսանիի անդրանիկ զավակը (հինգ եղբայր եւ երկու քույր ուներ) կարողանալով փախչել 1915 թվականի Հայոց ցեղատղանությունից եւ գրդանում ունենալով ընդամենը 50 դոլար, 1920 թ. նա գաղթել է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ: 1922թ. նրան են միանում ծնողները, եղբայրներն ու քույրերը: 1924 թվականից՝ հաստավել է Աերոյթ ատղաում: 1931թ. Ալեք Մանուկյանն ամուսնանում է Մարի Թաթյանի հետ, որն իր կյանի ողջ տեղողյամբ իր ամուսնու խորհրդակիցը ու գործակիցը եղավ: Ունենում են երկու զավակներ՝ Լուիզ եւ Ռիչարդ:

ԱՄՆ-ում առաջին տարիներին փախսականի կարգավիճակում րոնաջան ագխասանի ճնորհիվ կարողանում է հսկայական հաջողությունների հասնել: 1929 թվականին ղոնտակների եւ ինդնատարի մեքենական մասերի արտադրության մեջ ձեռք բերած փորձառությանը Ալեք Մանուկյանը 1929-ին հիմնում է «Մասկո» ճարարարվետական միջազգային ընկերությունը եւ սկսում է ավտոմեքենայի դահեստամասեր արտադրել: Ամենամեծ հաջողությունն ու հռչակը նրան եւ նրա հիմնած «Մասկո» ընկերությանը բերում է «Delta»-ն՝ մեկ բռնակով առաջին ծորակը, որով նրան հաջողվել է իրականացնել դասական ամե-

Ալեք Մանուկյանի 120-ամյա հոբեյանը

րիկյան երազանը: Այն մեծ փոփոխություն կատարեց ծորակի մասին դատկերացումներում, դարձավ ԱՄՆ-ում ամենափոխված վաճառանիտերից մեկը եւ միլիոնավոր եկամուսներ արդատվեց գյուսի հեղինակին: Նրա ընկերությունն այսօր մաս է կազմում հայտնի «Fortune 500»-ն ձեռնարկություններին: Այսօր ամբողջ ագխարը օգտագործում է նրա համարելության չափ դարձ գյուսը, իսկ «Մասկո»-ն առաջին հայադատկան ընկերությունը եղավ, որի արժեթերը հայտնվեցին Նյու Հորթի սակարանում:

Որքան ավելանում էր ծորակի վաճառքը, նույնքան էլ՝ միլիոնավորները ՀԲԸՄ-ին. «Տեղա» միտել ծորակի բարիքն օգտուեցաւ Ազգը եւ Բարեգործականը, որովհետեւ ծորակն բխող բարիքն ճնորհի Ալեք Մանուկյան իրականացուց իր ազգաճեմ բազում երազները»: Գործարարը միլիարդերով միլիոնավոր դոլարներ, իր ունեցվածքն ուղղել է կրթական եւ բարեգործական ծրագրերի, որոնցից շատերը ծառայում են տասնյակ երկրների հայ համայնոներին: Իր ողջ գիտկացական կյանում սեփական ժողովրդի ճակատագրով արդող բարեգործն ու միլիոնավոր ՀԲԸՄ-ին կատարած մեծաչափ միլիոնավորներից չբավարարվելով, ագխարահասոխյուն հայության հոգտերը փոր ինչ հոզալու նդատակով, 1968 թ. մեկ միլիոն դոլար սկզբնական միլիոնավորյամբ հիմնեց ՀԲԸՄ-ի «Ալեք եւ Մարի մանուկյան» մեակութային հիմնադրամը եւ ազգատահ գործունեություն ծավալեց: Հիմնադրամը մեծ ներդրումներ կատարեց եւ լավագույնս նդատեց հայ մեակույթի զարգացման կարելու գործում, սատարելով գիտական, գրական գործերի հրատարակությանն ու թարգմանական գործին, միտամանակ օգնության ձեռք մեկնեց թոտակի անցած շատ մտավորականների եւ ուսուցիչների: Մեծ զումարներ է միլիարդեր եկեղեցիներին, դղրոցներին, մեակութային միություններին, մարզական ու երիտասարդական կազմակերպություններին, ծերանոցներին, գրողարաններին, օժանդակել տարբեր համալսարաններում հայագիտական ամբիոնների հիմնադրմանը եւ հայկական ծրագրերի իրականացմանը: «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի Հոզաբարձուների տորրդի դատկո անդամը հիմնադրամին միլիարդեր գավելի ֆան կետ միլիոն ամերիկյան դոլար, որը լավագույնս նդատեց կյանի կոչելու մի ֆանի կարելու ծրագրեր: 1994թ. նրան ճնորհվել է ՀՀ ատղաաղիություն:

Իրելու երախտագետ ատղաաղի, Ալեք Մանուկյանը մեծագումար միլիոնավորություններ է կատարել նաեւ ամերիկյան հիվանդանոցներին, թանգարաններին, համալսարաններին, դղրոցներին եւ բարեփրական ու մեակութային կազմակերպություններին: Իսկ Աիտրոյթի իր արդարանը՝ իրելու դատեոնատեղի միլիոն է ատղաաղեատարանին: Նրա նյութական աջակցությամբ Աիտրոյթի Սուրբ Հովհաննես Մկրտիչ հայկական եկեղեցական համայնությունն հիմնվել է հայկական կերդարվետի, ոսկերչության, գորգագործության ընտելագույն մնուներով, ձեռակետն ու մանրանկարչական գործերով համալրվել է «Ալեք Մանուկյան» թանգարանը, որը հանդիսանում է իր տեսակի մեջ ամերիկյան չափանիտներով եզակի, դղրճետրոնակ հատատություն:

1930 թվականից անդամագրվել է մեկ այլ մեծանուն հայ բարերար Պողոս Նուբարի կողմից 1906 թ. հիմնադրված Հայ Բարեգործական ընդհանուր միությանը (ՀԲԸՄ), ինչոք նաեւ՝ Վարդանանց ատղեսների եղբայրակցությանը: 1953 թ. Անտրվելով ՀԲԸՄ-ի նախագահ, Ա. Մանուկյանն այդ դատեոնը ձեռնա-

հատրեմ վարեց 30 տարի: 1970 թ. Միության ընդհանուր ժողովը, ի նատն երախտագիտության, նրա անսակարկ ծառայության, նրան ընտրեց ցկյանս նախագահ, իսկ 1989 թ., երբ առողջական դատճառով նա հրաժարվեց այդ դատեոնից՝ ցկյանս դատվավոր նախագահ: Երբ Մանուկյանն ընտրվեց նախագահ, ՀԲԸՄ-ի դրամազուլսը ութ միլիոն դոլար էր: Ագխարի ամենամեծ տահույթ չեատղորդը կազմակերպություններից մեկի՝ ՀԲԸՄ-ի ջանեղը միլիոն են կրթական, մեակութային եւ մարդատրական ծրագրերի միջոցով հայկական ծառանգության դատկանմանը: ՀԲԸՄիության ողեգրած նատաբանն է ամեն տարի իրականացնել այնդիտի ձեռնարկներ, որոնք Հայաստանում, Արցախում եւ հայկական սփյունում կնդատեմ 500,000 մարդկանց կյանի դայմանների բարելավմանը:

Տորրաղետ գիտկցելով Միությունը նյութաղետ հոզրացնելու անհրաժեոնությունը, նա զարկ սվեց մնայուն հիմնադրամների ստեղծմանը: Առաջին օրինակն ինքն սալով՝ նա փնտրեց, գտավ եւ ներտնչեց նոր բարերարներ, մնայուն նոր հիմնադրամներ ստեղծելով եւ դրանց միայն բանկային տկոսարոյքներն օգտագործելով՝ իրականացրեց մեծ թղվող ազգանդատս ծրագրեր: Նրա ջաների ճնորհիվ ՀԲԸՄ-ի ութմիլիոնանոց դրամազուլսը աճեց եւ հասավ 112 միլիոն դոլարի:

Ազգի ճակատագրով մտահոգ Մանուկյանը ատղում էր ՀԲԸՄ-ի մասնաճյունղեր ունեցող բոլոր երկրներում եւ իմատուս ու հեռատես ողեկավարությամբ սատարում տեղի ողեկավարների գործունեությանը: Հանդիղում էր այդ երկրների ողեկավարների ու բարձրատիճան այլ դատեոնյաների հետ եւ միտ բարձր դատիում ՀԲԸՄ-ի ու հայության վարկը: Տորրաղետ գիտկցելով սփյունում հայ վարժանների կենսական անհրաժեոնությունը, մեծ բարերարը հիմնեց «Ալեք եւ Մարի Մանուկյան» անունով վեց այդդիտի վարժարաններ: Լավագույնս հասկանալով առողջ եւ ուժեղ սփյունաաղ երիտատրություն ունենալու հրամայականը՝ նա տարբեր զաղթօթայններում հիմնեց նույն անունով երիտատրական, համայնեղային, մեակութային եւ մարզական բոլոր հարմարություններով օժտված տասներկու կենտրոններ: Որղետ գնահատանք այդ ազգատահ ֆայլի ագխարի հիմք մայրցամաքներում ստեղծված հոզեւոր, կրթական, մեակութային, մարզական եւ այլ կենտրոնների վրա ոսկետառ դրոնված է Ալեք Մանուկյան արժանավոր անունը:

Հայ ժողովրդի արժանավոր զավակն իր կյանի յուրաանյուր նատակալից հանգրվան նեղել է մի դղրոց, մեակութային կենտրոն, մարզական համալիր, մի եկեղեցի եւ այլ ազգատատիան կողողներ Հայաստանում կամ Սփյունում միլիարդերով: Նա խորաղետ հավատացած էր եւ հարձակ էր սիրում կրկնել, որ «առանց եկեղեցիին ու լեղուին, չկայ հայութիւն»: Ուտի բոլորովին էլ դատտահական չէր, որ

ճիմարարական ծրագրեր նախաձեռնող շատ հոզեւոր կենտրոններ օգնություն սատանալու ակնկալիով դիմում էին Ալեք Մանուկյանին: Այդդիտի կարելու ծրագրերից էր Երուատղեմի ժառանգավորաց վարժարանի նոր ճեմի կառուցումը, որը 1970-ական թվականներին հաջողությանը իրականացվեց նրա մեկ միլիոն դոլարի միլիոնատության ճնորհիվ:

Մանուկյանը սիրով ընդառաջեց օրվա «միտար եւ ճիմարար» վեատաառ Վազգեն Հայրաղետի կոչին եւ մեծ զումարներ միլիարդեր Առաջին ագխարատարի ընթացում Արեմտահայատսանի կործանված եկեղեցիներից եւ մատուռներից փրկված եկեղեցական առարկաներն ու սղատները արդատով ճիմության մեջ դատտարելու գործին: Նա հանձն առավ կառուցել Էջմիածնի Մայր տաճարին կից «Ալեք եւ Մարի Մանուկյան» զանճատունը, որի բացումը տեղի ունեցավ 1982 թ.: Անխոնջ բարերարը մեծաղետ օգտակար եղավ նաեւ նյութաղետ վսանգավոր կացության մեջ հայտնված Վենեսիկի Միթարյաններին: Ինչոք նաեւ այն, որ րիտոնեւությունը դետտական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի կաղակցությանը Երեւանի Ս. Գրիգոր լուսավորիչ Մայր տաճարի կառուցման ձեռնարկին հիմք միլիոն ամերիկյան դոլար միլիարդեր: Բարեգործականի ոսկեղարի կերտիչը, իր կյանի նդատակակետն ընտրել էր ազգին ծառայել անճմվիրությանը եւ անսակարկ միլիոնով: Նրա կյանի վերջին երազանը հայ ժողովրդի հոզությունն ու հավատը խորհրդանոցը 1700 տեղանոց Երեւանի Մայր տաճարի կառուցումն էր, որը դիտ ոզեւոր եւ նոր հաղթանակների կոչեր բիլիական ժամանակներից սկսած բազում դատեուրազմների ու ցեղատղանության բղով անցած, բայց միտ կանգուն մնացած հայ ժողովրդին: Իր տեսակի մեջ եզակի իրականություն դարձած այդ հրաժեղ երկու հազար տարիների հերոսական դատության ատղկատումն ու դրտուրումը դիտի դառնար 20-րդ դարի հայ անգուդական դյունագումի՝ դատտություն չունեցած եւ տղիտակ զույգ մոտյզների վրա ազգային հերոս Անդրանիկի հրատակետարձանի հարեւանությամբ:

«Հայրս հավատաց, Ալեք Մանուկյանի 80-ամյակին միլիոն ճատկերույթի ժամանակ տեոտեց ողին» Ռիչարդը, թե որեւէ կողող, որեւէ եկեղեցի, թանգարան կամ կառոյց հիմնուտե հայկական հողի վրայ, բարախող խարիսխն է հայոց դատտություն եւ կենտունակութիւնը հայ ժողովրդին, որ ամեն դատճառ ուներ կունցնելու իր հատաոթը, բայց չկորսնցուց եկեղեցիին ճնորհիւ»: Ալեք Մանուկյանն եկեղեցու հանդեղ իր հավատը, արժեչափերն ու հանճառությունները փոխանցեց շատերին, հավատարիմ մնաց իր համոզումներին եւ արեց կարելի հայոց մեակույթի մեոնջեմակաունությունն արդատվելու համար:

Ալեք Մանուկյանի գործունեությունը մեատղետ ողղված է եղել Սփյուն-Հայրենի, իսկ 1988-ից նաեւ՝ Արցախ, կաղերի ընդայնմանն ու անարղեղմանը: Երախտատար հայ ժողովրդը բարձր է գնահատել արժանավոր հային ու սեփական ժողովրդի հոզ ու ցավով արդող միլիոնային: Վազգեն կաղողիկոսից եւ Վկտոր Համբարձումյանից հետո 1994 թ. հոկտեմբերի 14-ին Ալեք Մանուկյանին ճնորհվել է Հայատսանի Հանրաղետության հերոսի կոչում: Նա առաջին սփյունաաղային էր նա, որ դարգետարվում էր այդ ճանատանով: Միտամանակ նրան ճնորհվել է Հայատսանի ատղաաղիություն: Պարգետարվել է բազմաթիվ դատկո ճանատաններով, արժանացել մի շարք համալսարանների դատկո դոկտորի կոչման:

ԿԱՐԵՆ ՄԿՐՏՉՅԱԼ

Նոր հրատարակություն

Իրանագետ

Օրերս թեհրանահայ համայնքում տեղի է ունեցել «Իրանի հայկական եկեղեցիները» խորագրով զրբի շնորհանգեսը: Այս բացառիկ հրատարակության հեղինակներն են Իրանի լիարժեք եկեղեցիների կենտրոնի սնտեռն ճարտարապետ Շերի Ավեթյանը և նրա հետ համագործակցած խումբը: Ըստ էության այս գիրքը Իրանում հայկական եկեղեցիների գոյության մասին ամենամանրամասն տեղեկություն է:

Հանրությանը զրբի ներկայացումը կատարվել է «Ալիֆ» հաստատության հովանավորությամբ «Չհարմահալ» միության «Հովի. Թումանյան» սրահում:

Շնորհանդեսի կազմակերպիչ հանձնախմբի անունից Բեսի Հովհաննիսյանը իր ողջույնի խոսքում ընդգծել է, որ «Հայության, Հայաստանի, Արցախի և Ափյուռքի լուսավորող կարևոր հենասյուներից են ազգային արժեքները՝ մշակույթը, լեզուն և Առաքելական եկեղեցին:

Հիրավի, ճարտարապետ Շերի Ավեթյանը իր բազմամյա գործունեությամբ ընդունվում է որպես Իրանում հայկական եկեղեցիների լուսավորման գործի մկիրյալ:

«Ալիֆ» հաստատության ներկայացուցիչ Արամ Շահնազարյանի խոսքով էլ՝ գիրքը յուրահատուկ փայտագրում է սկսած 5-րդ դարից Արցախականի շրջանում կառուցված մինչև 1600 թվականները և դրանից հետո այն ժամանակակից կոթողների, որոնք ստեղծվել են Իրանի ժամանակակից հայա-հոծ սարքեր շրջաններում:

Ավանհայտ է, որ այս զրբի բովանդակությունը վկայում է այն մասին, որ իսլամական Իրանում, ղետությունը

խնամով ղահողանում է հայկական ղաճանա-մշակույթային կոթողները, մինչդեռ Իրանի երկու հարեաններ Թուրքիան և Ադրբեյջանը հատուկ միջոցներ են կիրառում հայկական հետերը վերացնելու նղաճակով:

Զրբի հեղինակ Շերի Ավեթյանը, որը գիրքը նկրել է իր ծնողների հիշատակին, անդրադարձել է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ում Իրանի մի շարք հայկական եկեղեցիների ու վանքերի գրանցման հարցին և նշել, որ երկարատե աշխատանքի արդյունքում ղարզվել է, որ համայն Իրանում գոյություն ունեն 457 հայկական և 157 ստորական եկեղեցիներ:

Այստիսով սճացվում է, որ իսլամական Իրանի սարածում զճնվող փրսոնեական ղաճանա-մշակույթային ժառանգության 75 %-ը հայկական է, իսկ մնացած 25 %-ը՝ ասորական: Սակայն խիստ մճահողիչ է այն փաստը, որ վերջին ճասնամյակների ընթացքում իրանահայ համայնքին ղաճոնաճասած արճագողի հետեանով զգալիորեն նվազել է հայության թիվն այս երկրում: Մինչդեռ հայճնի է, որ յուրաքանչյուր սրբավայր ուխտավայր է այնքան ժամանակ, փանի դեռ ուխտավոր ունի: Ահա թե ինչու ճարտարապետ Շերի Ավեթյանը իր ելույթում կարեորել է Իրանի սարքեր վայրերում

զճնվող հայկական ղաճանա-մշակույթային կոթողները հաճախակի այցելելու անհրաճեոնությունը:

Հաճկամշական է, որ այդ թվում են ներառված այնտիսի ղաճանական սարածներ, որոնք հայոց փրսոնեական փողափակրության ճեակվորման և զարգացման ընթացքում եղել են նրա բնորանը: Խոսքը վերաբերում է Աճր-ղաճականի հայոց թեմի սարածում զճնվող Ս. Թաղեի, Ս. Բարդուղիմեոս առաքյալի և այլ հռչակավոր սրբավայրերին:

Հարկ է նկատել, որ Իրանի ղաճանական եկեղեցիների կենտրոնը տեական ժամանակ է, որ սերս կաղեր է հաստատել Հայկական ճարտարապետության ուսումնասիրության հիմնադրամի՝ ճարտարապետներ Արմեն Հախնազարյանի, այճժ հանգուցյալ Սամվել Կարաղեոյանի, ինչղես նաեւ Կարոոճան Առաքելյանի հետ: Հենց նրանց օգճակար ցուցումներն են դարձել զճնահատելի աշխատանքի ցուցիչը:

Թեհրանի Հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Սեղոսի արք. Սարգսյանի խոսքով էլ՝ նման աշխատությունները մեր կյանքի ու մեր ժողովրդի անցյալի ու ղաճոնության հայելին են:

Տեղին է նշել, որ Սեղոսի Սրբազանի միջոնրղությամբ Շերի Ավեթյանը զճնահատվելու է իր կատարած աշխատանքի համար՝ Մեծի ճանն Կիլիկիո Արամ Ա կաթողիկոսի կողմից ղարգեատարվելով Ս. Մեսրող Մաոոցի շխանանով:

Այստիսով, ընթերցողի սեղանին է դրված մի արճեփավոր գիրք, որը վկայում է Իրանում հայոց փողափակրական ներկայության մասին:

Ալեք Մանուկյանի 120-ամյա հոբելյանը

⇒ 8 Նրա անունով կոչվել են փողոցներ Երեանում, Մոնրեալում, Գյումրիում, Արցախում և Սոփիականում: Ստեփանակերտում ճողաղրված է նրա արճանը: Հայաստանի Ազգային հերոսը ղարգեատարվել է նաեւ ՀՀ բարճրագույն «Հայրենիք» շխանանով: 2006 թ. Հայաստանում թողարկվել է նամականիշ՝ նվիրված Ա. Մանուկյանին: Նրա բարերարությունների շնորհիվ, Ամերիկայում, Լիբանանում և Իրանում հաստատվել են 6 վարճարաններ և 12 երիտասարդական կենտրոններ: ԱՄՆ-ի սարքեր համալրարաններում նրա նվիրատության շնորհիվ հիմնվել են Հայոց ղաճոնության, Հայոց լեզվի և գրականության ամբիոններ: 1968-ին հաստատված ՀԲԸՄիության «Ալեք և Մարի Մանուկյան» մշակույթային հիմնադրամը մեկ միլիոն դոլարի սկզբնական նվիրատությամբ հետզհետե հարստացավ նոր նվիրատություններով: Դրա նղաճակն էր զարկ ճալ հայ մշակույթի զարգացմանը, սասարել գրական, զիտական, բանասիրական գործերի հրատարակությանը և թարգմանությանը, օգնության ճեռք մեկնել հանգստյան կոչված մշակուրականներին: ԱՄՆ-ում ևս Ալեք Մանուկյանը մեծաղումար նվիրատություններով սասարել է հիվանդանոցների, թանգարանների, գրադարանների, վարճարանների, բարեսիրական ու մշակույթային շաս հաստատությունների: Իսկ Դիտրոյթի իր աղարամը նվիրել է փողափաղեսարանին:

Կստահ եմ, Կարղես Համազատյանին դեռ շաս կենսազգիներ են հաջողելու, որոնք ալելի ամբողջական, խորությանը ու սրճացավորեն կենրկայացնեն արճանավոր հային, նրա ազգանվեր գործունեությունն ու անշահախնդիր առաքելությունը՝ ի նղաճաս համայն հայությանը և նրա լուսավոր աղազայի: Մարդու՝ որն իր ողջ զիտակցական կյանքն ու աշխատած մեծափանակ զումարները նվիրաբերեց հայրենի ժողովրդին, մարդու, ազգային հերոսի, որի անունն է ղարգաղես Ալեք Մանուկյան:

Պարենային ու ոչ ղարենային մթերքները գնային «վերելք» են աղրում

Հայաստանում մեկ ամսվա ընթացքում սննդամթերքը թանկացել է 3,3%-ով և առաջատար դիրք է գրավել ԵԱՏՄ երկրների ցանկում: Եվրասիական ճեստական հանճնաճողովի Կիճակագրական դեղարճանեոնի հրաղարակած ճվալների համաճայն, ոչ ղարենային մթերքները թանկացել են 0,8%-ով, վճարովի ճառայությունները՝ 0,4%-ով, իսկ սղառողական զների ինդեքսն աճել է 1,7%-ով:

Ըստ Հայաստանի Կիճակագրական կոմիտեի, 2021թ. հունվար-նոյեմբերին սղառողական զների միջին հավելաճը կազմել է 0,5%, որը նախորդ սարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ալելացել է 0,03%-ով:

Անցած սարվա նոյեմբերի համեմատ այս սարի սննդամթերքի և ոչ ալկոհոլային խմիչքի շուկայում արճանագրվել է 16,9%, իսկ այս սարվա հոկտեմբերի համեմատ՝ 3,7% զնաճ: Այս ամենում իր մեծ դերն ունի բանջարեղենի աղրանախախտում մեկ սարվա ընթացքում արճանագրված 63,5% և մեկ ամսվա՝ 16,4% զնաճը: Մրղի աղրանախախտում 2021թ. նոյեմբերին 2020թ. նոյեմբերի համեմատ արճանագրվել է 3,3%, իսկ 2021թ. հոկտեմբերի համեմատ՝ 4,8% զնաճ:

Կաթնամթերքի, ղանրի և ճվի աղրանախախտում 2021թ. նոյեմբերին 2020թ. նոյեմբերի համեմատ գրանցվել է 13,3%, իսկ 2021թ. հոկտեմբերի համեմատ՝ 3,5% զնաճ:

Հացաբուլկեղենի և ճավարեղենի աղրանախախտում այս սարվա նոյեմբերին նախորդ սարվա նոյեմբերի համեմատ գրանցվել է 13,0%, իսկ այս սարվա հոկտեմբերի համեմատ՝ 2,6% զնաճ: Շափարի և շափարավաղի աղրանախախտում անցած սարվա նոյեմբերի համեմատ գրանցվել է 20,6%, իսկ 2021թ. հոկտեմբերի համեմատ՝ 2,3% զնաճ:

2021թ. նոյեմբերին հոկտեմբերի համեմատ հանրաղեսությունում արճանագրվել է ճկան և ծովամթերքի, ալկոհոլային խմիչքի և ծխախոտային արճարանի՝ 0,2%, ոչ ալկոհոլային խմիչքի, սուրճի, թեյի, կակաոյի՝ 0,4% զնաճ: Ոչ ղարենային աղրանախախտում շուկայում այս սարվա նոյեմբերը համեմատած 2020-ի հետ գրանցվել է 9,9%, իսկ 2021թ. հոկտեմբերի համեմատ՝ 0,8% զնաճ:

2021թ. նոյեմբերին հոկտեմբերի համեմատ բենզինի և դիզելային վառելիքի զներն աճել են 3,2% և 3,1%-ով: 2021թ. նոյեմբերին 2020թ. նոյեմբերի համեմատ հանրաղեսությունում գրանցվել է բենզինի և դիզելային վառելիքի՝ 48,1% և 53,1% զնաճ:

Մատուցված ճառայությունների ողրոնում 2021թ. նոյեմբերին 2020թ. նոյեմբերի համեմատ արճանագրվել է սակագների 1,8%, իսկ 2021թ. հոկտեմբերի համեմատ՝ 0,4% զնաճ:

Արճարճույթի շուկայում 2021թ. նոյեմբերին հոկտեմբերի համեմատ սղառողական զների 1,7% հավելաճն ուղեկցվել է ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ հայկական դրամի հաշվարկային փոխարճեփի 0,3% նվազումով (ՀՀ դրամն արճետրվել է): ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ հայկական դրամի միջին հաշվարկային փոխարճեփը կազմել է 477,7 դրամ,

ինչը 4,4%-ով ցածր է 2020թ. նոյեմբերի համաղաճատախան ցուցանիշից (499,6 դրամ):

Անդրադառնալով ԵԱՏՄ-ում թանկացումներին ղետել է նշել, որ սննդամթերքը ամենաշատ թանկացել է Հայաստանում՝ 16,1%-ով, աղա Դղզսանում՝ 14,7% և Բելառուսում՝ 11,8%: Մեկ սարվա ընթացքում սննդամթերքի ամենափիչ թանկացումը գրանցվել է Ռուսաստանում՝ 10,8%-ով:

Նույն ժամանակահատվածում ոչ ղարենային մթերքների զներն ամենամեծ աճը գրանցել են Դղզսանում՝ 11,3%, աղա՝ Բելառուսում՝ 10,1% և Հայաստանում՝ 9,9%: Ռուսաստանում և Դազախաստանում զնաճը կազմել է 8,3-ական %:

Միակ դեղրը, որտեղ Հայաստանը առաջատարների շարքում չէ, վճարովի ճառայությունների շուկայում է, որտեղ ամենափիչ զնաճը արճանագրվել է Հայաստանում՝ 1,8% և ամենաշատը Բելառուսում՝ 8,4%:

Դե ինչ, ղարենային ու ոչ ղարենային մթերքները իրենց ճափուկ տեղերից շնորհավորում են բոլորի գալիք Ամանորը և չեն խոստանում զնիջեցումներ մոտակա ամիսներին:

ՀԱՍՏԻՎ ՄԵԹԵՐՈՒՅԱՆ ՀՊՏԸ լրագրության 4-րդ կտրու

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

Աղահոլ սանիֆ միայնակ ծերերի համար

Խոսքը Վանաձորից մի ֆանի կիլոմետր հեռավորությամբ գտնվող «Գեորգ եւ Սիրվարդ Գարամանուկ» օրհանգրվանի սան մասին է, որի գործունեությունը մեզանում ծերերի հանդեպ հոգածության ու դաստիարակության մասին վերաբերմունքի նոր մակարդակ է նշանակում եւ օրհանգրվանի նշանակությունը հաստատում:

Մի ֆիլ լուսնություն

Հիշյալ ծերասունը ստեղծվել է 1993թ. «Ազնավուրը՝ Հայաստանին» կազմակերպության կողմից: Սկզբում այն գործել է Վանաձորի «Արմենիա» առողջարանի սարածֆում, ապա տեղափոխվել ներկա եռահարկ շենքում, որը գտնվում է Լոռվա չինական բնության գոտիի մի անկյունում՝ անսառի մեջ ու գետնի վրա: Պատահական չէ, որ ժամանակին այդտեղ տեղակայված է եղել «Առվակ» դասնախումբը, որտեղ իրենց հանգիստ են ազդեցություն հազարավոր աշակերտները մարդիկ՝ ընդ որում, ոչ միայն Հայաստանից:

2002-ին, Հայ առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ Արևելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդին (ՀՕՖ) փոխանցվելուց հետո, սույն կառույցը ենթարկվել է ամբողջական հիմնամորոզման եւ տեխնիկական վերազինման. փոխվել է սանիֆը, անցկացվել նոր ջրափոխ, բարելավվել են ճանապարհն ու օդակայանը, նոր տեղ են ստացել բոլոր սենյակները, խոհանոցը, ճաշարանն ու գրադարանը: Արդյունքում կենտրոնի թիվը գրեթե եռապատկան է՝ նախկին 2 տասնյակից հասնելով 55-ի:

Պայմաններն ու առօրյան

Տարբեր առիթներով մի ֆանի անգամ Տարեցների սանը լինելուց հետո դժվար չէր հասկանալ, որ խնամառուներն այդտեղ իրենց զգում են ինչպես իրենց սեփական սանը: Յուրաքանչյուրն իր սիրած գործով է զբաղված. մեկն ընթերցում է, երկրորդը՝ հեռուստացույց դիտում, մյուսները նարդի կամ շախմատ են խաղում կամ էլ հանգստանում իրենց սենյակներում: Վերջիններս հազվադեպ են հիմնականում 2 հոգու համար ել կոչված են աղափոխվելու օգնությունների խաղաղ կեցությունը, որը շուտով հսկում են արհեստավար աշխատակիցները՝ մասնակցելով թե՛ բժշկասանիտարական, թե՛ հոգեբանական եւ թե՛ այլ ծառայություններ:

Այդտեղ հանգրվանածները 65-ից բարձր տարիքի են եւ, որպես կանոն, չունեն ծանր հիվանդություններ կամ չեն առաջանում հոգեկան առողջության խնդիրներով: Ավելին՝ գործունակ լինելով շատերը կամուրջն են զբաղվում եւ հանրագույն աշխատանքով. կան խնամում են դաստիարակության մեթոդներին, կան աշխատակիցներին օգնում խոհանոցային գործում:

Ծերասունը այցելուների դասը կազմում է, ուստի հնարավոր չէ ձանձրանալ: Այցելուների մեջ են երգիչ-երգչուհիներ, նաեւ երգչախմբեր Վանաձորից, մե-

Վանաձորի Տարեցների տուն:

Շահան Արծրունի:

Սիրվարդ Գարամանուկ:

Տնօրեն Մանուկ Օհանյան:

նակասարներ տեղի «Հորովել» երգի-դարի համույթից, նույնիսկ նկարիչներ՝ ասիկ-դասիկներին դիմանկարելու նպատակով: Տարվա ընթացքում ՀՕՖ-ի «Մաթեոսյան» եւ կրթական այլ ծրագրերի օգնությունները եւս այցելում են այստեղ խնամվելով ծառայողներ, իսկ հրաժեշտ արվելուց հետո ծերերի արժեքը՝ նրանց փոխանցվելով իրենց երիտասարդական ավյունն ու էներգիան:

«Գեորգ եւ Սիրվարդ Գարամանուկ» տարեցների սան կոլեկտիվի հազվադեպ խնամառուներին հաճախ կարելի է տեսնել Վանաձորի եւ ոչ միայն Վանաձորի մշակութային հաստատություններում՝ տեղի Հոլի. Արեւիկայի անվան թատրոնում, Ս. Ջորջյանի սուրճ-թանգարանում, Երեւանի Օլիմպիայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնում, այլուր: Տնօրենության նախաձեռնությամբ նրանք դաստիարակության մասնակցում են դառնում դեղի Սեւանա լիճ կամ Հաղթաս-Սանահին կազմակերպվող էփուրսիաներին եւ ուխտագնացություններին:

Իհարկե, այս ամենը դժվար թե իրականություն դառնար, եթե չլիներին ծերախնամ այս հաստատության արվեստագետ հովանավորները:

Գարամանուկ գերդաստան եւ Շահան Արծրունի

ՀՕՖ-ի այս կարեւոր ծրագրի հովանավորներն են ժողովրդական Գեորգ ու Սիրվարդ Գարամանուկները եւ նրանց գործը հաջողությամբ շարունակող հանրաճանաչ դասակարգի Շահան Արծրունին:

Գարամանուկ անույնի բարեգործության հասցեները թե՛ Պոլսում են, թե՛ Հայաստանում եւ թե՛ այլուր: Նրանք մեծ ներդրում ունեն ժողովրդական համայնքի ազգայնագիտական եւ ազգային իմաստասիրության արթնացման գործում: Դրանում նշանակալի է հասկալիս շարունակաբար կոմպոզիտոր ու դասակարգի Սիրվարդ Գարամանուկի ստեղծագործությունը եւ դրա մաս կազմող նրա երգերն ու խմբերգերը՝ զրկած արեւմտահայ ու արեւելահայ բանաստեղծության ընթացիկ՝ Դուրյան, Մեծարեւոյ, Վարու-

ժան, Թեֆեյան, Չարենց, Թունանյան, Իսահակյան, Սահյան, Կառուսիկյան, Բերբերյանների հիման վրա: Առանձնացնենք հասկալիս «Ախթար» վոկալ-գործիչային վիդեոգրը՝ Հոլի. Թունանյանի համանուն դրեմի մոտիվներով, որը մեծ ճանաչում բերեց արվեստագետին թե՛ ծննդավայրում, թե՛ դրա սահմաններից դուրս:

Սիրվարդ Գարամանուկը հեղինակային համերգներ է ունեցել աշխարհի տարբեր քաղաքներում, ինչպես նաեւ Հայաստանում: Ամեն անգամ գալով Մայր հայրենիք՝ նա օտարում էր իր հովանավորյալ Վանաձորի Տարեցների տուն՝ հանդիմարելու վերջինիս ծերունագրող կենտրոնին, գրուցելու նրանց հետ եւ մտերմ ազգակցության նոր ձեւերի շուրջ:

Գերդաստանի երաժշտական ու բարեգործական ավանդույթները լավագույնս շարունակեց սիրուհուհայ անվանի դասակարգի եւ հասարակական գործիչ Շահան Արծրունին: Նա ոչ միայն սիրելի մոտերից գործիչային ստեղծագործությունների առաջին կատարողն էր, այլեւ տարիներ անց մեծ բարեգործ ոգու արժանի ժառանգորդը: Արվեստագետ հայրուհին հաճախ է լինում աշխարհի հայաբնակ վայրերում՝ մեղմելով հայկական մեղեդիների կարոն օտար ափերում աղբյուր մեր հայրենակիցների օգնություն:

Զմոռանալ, որ 90-ականների մութ ու ցուրտ տարիներին Շահան Արծրունու ջանքերով հիմնը դրվեց «Երաժշտական հիմնադրամի», որի նպատակն էր օգնել հայաստանաբնակ կոմպոզիտորներին ու երաժշտագետներին: Այժմ էլ, ամեն անգամ ժամանելով Հայաստան՝ նա դարձյալ առաջինը հայրենի ուղղում է Վանաձորի Տարեցների տուն՝ ծանոթանալու առկա խնդիրներին եւ լուծում սալու դրանց:

Մեր միայնության դիմաց

Մեծ մարդասեր Մայր Թերեզայի իմաստուն մտքից այս առիթով հետեւյալը հիշեցի. «Միակ դեղամիջոցը միայնության դեմ Մերն է»: Հենց այս բանաձեւն է իր գործունեության հիմքում դրել «Գեորգ եւ Սիրվարդ Գարամանուկ» ծերասան ողջ անձնակազմը՝ գլխավորությամբ տնօրեն Մանուկ Օհանյանի:

2022թ. կրանա այստեղ աշխատելու նրա 20 տարին: Ըստ նրա, դժվար թե այդքան կարողանար աշխատել, եթե իր կողմից չունենար նվիրված անձնակազմ: Իսկապես, այլ տարբերակ չկա նման հաստատությունում երկարատեւ աշխատելու, եթե չսիրես գործը կամ ավելի ճիշտ՝ սեր չունես գործիչ մեջ: Դուրսին չէ խնամել 5 տասնյակից ավելի հասակավորների՝ տարբեր խառնվածքով, բնավորությամբ ու սովորույթներով: Հայսմի է, որ մարդ արարածը հասակ առնելով մի տեսակ մանկանում է, դառնում ավելի զգացական ու վիրավորվող: Ու եթե մանուկների հետ բոլորն են սիրում խաղալ, ծերերի դեմքում դարձան այլ է: Ծերասանը, սակայն, ոչ միայն սիրում են մեծերի հետ «խաղալ», այլեւ զբաղվել նրան-

ցով ու զբաղեցնել՝ դարձնելով երջանիկ դաշտ:

Վանաձորի Տարեցների սանը սովորաբար չեն գործածում «ծերանոց» հասկացությունը: Ինչպես մեր գրուցում Մանուկ Օհանյանը մեզ. «Մեր հաստատությունը ոչ խնամքի կենտրոն է, ոչ էլ ծերանոց: Այն տուն է, իսկական հայկական տուն՝ իր նիստակացով ու աղբյուրակերտով»: Այն, իրոք, կարելի է նաեւ մեծ ու ջերմ ընթացիկ կոչել, որի անդամներն, ի դեպ, տնօրենուհուն «մայրիկ» են կոչում՝ չնայած նրա երիտասարդ տարիքին: Վերջինս էլ իր հերթին, կասկած չի հարկե, դառնիկ-սասիկներին համարում է իր «չարածի ու անկարգ երեխաները»:

Հետաքրքիր է, անուշ, անվերջանալի լուսնություններ լսել տարիների ընթացքում ծերասան երգիկի սակ հյուսված սիրտ լուսնությունների՝ Ռաֆիկ դադ ու Սոֆյա տա, Վարդես դադ ու Մարիամ տա, մասին: Մինչ օրս տնօրենուհու հույսերի կծիկում տեղ ունեն Գեորգի ու Վախթանգ դադերի, Սիրանուկ ու Մարուսյա տա, սասիկների, Առնո, Արեւիկ ու Նյուրայի անունները: Պարզվում է՝ նրանցից շատերն են ունեցել եւ այսօր էլ ունեն զավակներ ու հարազատներ, որոնք սակայն արժեքներ են՝ ցրված աշխարհով մեկ:

Տարեցների տունը, ըստ Մանուկ Օհանյանի, նվազ կորուստներով է դուրս եկել համավարակից, որի դեմ դադարը շարունակվում է օրնիքում: Փորձում են, այնուամենայնիվ, գունավորել ծերերի առօրյան նրանց տարեկանները՝ շուրջը մեկը, ստեղծելով հիշատակի դաշտ: Առջեւում Ամանուն է, որին ընդառաջ խնամառուներն արդեն զարդարել են տնածառը: Նոր տարին նրանք դարձնում են հանգստակիցների հետ՝ նախապես խաղաղություն խնդրելով Բարձրալից...

Բախտակիցներից երկուսը

Տարեցների սան սանիֆի ներքին լուսնությունը խնամառուները միայն Վանաձորից կամ Լոռու մարզից չեն, այլ ՀՀ տարբեր մարզերից՝ Շիրակ, Արմավիր, Վայոց ձոր եւ այլն: Քիչ չեն նաեւ Լեռնային Ղարաբաղից տեղափոխվածները, որոնց 44-օրյա դաստիարակությունից հետո ավելացան եւս 2-ը՝ 85-ամյա Պրաֆոնյա Արյանը եւ 66-ամյա Սարգիս Աղաջանյանը: Վերջինս ծնված լինելով Երեւանում՝ հանգամանքների բերումով է տարիներ անց՝ 1998-ից, հայսմել Արցախ աշխարհում: Ավարտած լինելով Երեւանի մանկավարժական համալսարանի ֆիզիկայի ֆակուլտետը՝ Քարվաճառի Չուարի գյուղում նախ՝ դրոց է բացել, ֆիզիկա դասավանդել, ապա՝ ստանձնել դրոցի տնօրենի, հետո էլ՝ համայնքապետի դաստիարակները: Շուտով տեղափոխվելուց հետո շարունակել է իր գործը մինչեւ չարաբասիկ դաստիարակի անստեղծելի ելի: Այդ մասին նա չուզեց, իսկ ավելի ճիշտ՝ չկարողացավ խոսել. արցունքները թույլ չէին թողնում... ➔ 11

ՏԻՉՐԱՆ ԵՎԱՎՅԱՆ

Փարիզ

Այս կոլեկտիվ աշխատության մեջ մի քանի հեղինակներ իրենց վերլուծությունն են առաջարկում աշխարհաբանական և աշխարհառազմավարական մարտահրավերների վերաբերյալ, որոնց մեծ է դիմակայի Հայասանը՝ իր գոյատևումը երաշխավորելու համար ավելի ու ավելի բնամական ու սղառնացող սարածաբանական միջավայրում:

Գոյություն ունի՞ արդյոք հայկական ռազմավարական միտք: Այս հարցին դասասխանելու համար Փարիզի Չոբանյան ինստիտուտի սնօրեն Վարուժան Սիրադյանը փորձել է ուրվագծել փաստարկված դասասխան՝ հիմնվելով սեփական հետազոտությունների, ինչպես նաև Հայաստանի և Սփյուռքի մի քանի փորձագետների և Հայ Դատի «ուղեկիցների» գործակցության վրա: Բոլորն էլ համամիտ են հայկական դեմոկրատիայի թուլացման դասառնների և հետևանքների, նրա ֆաղափական և դիվանագիտական մեկուսացման, Յեղասպանության ճանաչման վրա չափազանց երկար ժամանակ կենտրոնացած Սփյուռքի դերի վերաբերյալ այս իրատես և անողորմ դիտարկմանը: Սփյուռքը բաց է թողել հայկական դեմոկրատիայի կառուցմանը մասնակից լինելու և հասկալի նրա ժողովրդագրական անկումը նվազեցնելու դասական հնարավորությունը: Հղում անելով Ֆրանսիական աշխարհաբանական նոր դարձի հայր Իվ Լակոսիին՝ Վարուժան Սիրադյանը բացատրում է Հայաստանի աշխարհաբանականությունը սարքեր ընկալումներով՝ համաաշխարհային միջին և սեղանական մասշտաբներով, հասկանալու և անհասկանալիությունը: Լինելով հեռանկարային և հիմնվել

Փաստաբանություն՝ հոգու ձեռավորող ռազմավարական միտք

լով ուժերի ներկայիս հարաբերակցության վրա, գիրքը նախապես է Հայաստանի հանրապետության ռազմական, մտայնական, ֆաղափական, սոցիալ-մշակութային և առաջին հերթին ժողովրդագրական իրավիճակի ներկա դրությունը: Այս ձեռակերտում է առաջարկություններ՝ մի քանի գոյաբանական բնույթի մարտահրավերների դիմակայելու համար: Այն վերաբերում է բանակի ամրապնդմանն ու բարեփոխմանը, օրենքի գերակայության հաստատմանը (դաշնային կոռուպցիայի դեմ), ժողովրդագրությանը, կրթությանը, ֆաղափացիությանը... Թեև հնչեցնում ակադեմիական չէ, սակայն Հայաստանի իրար հաջորդած դեկադաներին և Սփյուռքի առաջնորդներին ուղղված ֆնադատություններն օգտակար են՝ մանավանդ որ 2020-ի դատարանից հետո ֆնադատական ֆնություն իրականում սեղի չունեցավ: Այս սարսեսակ և սարքեր ուղեկիցների հոգվածների ընդհանուր գիծն է փաստաբանությունը՝ հոգու առկա հայկական սարածքների անձեռնմխելիության, միջազգային հարաբերություններում իրատեսական լինելու կարևորության (այն է՝ ոչինչ չստանալ Արեւմուտքից), ռուս հովանավորի հետ աշխարհառազմավարական գործընկերության վերանայման՝ սահմանելով ազգային ցահերը (հետազոտություն և զարգացում, ռազմադրոյնաբերական համատեղ համալիր և այլն): Եվ դա՞նքով էլ այս սանջահարող հիշատակումը, որ ժամանակ առ ժամանակ Դանոկյան սրի դեմ իջնում է Հայաստանի վրա: Ինչպես իրավամբ նշում

ամրապնդել իր ռազմավարական գործընկերությունը Հնդկաստանի հետ, որը կօգտվի հայկական սարածից որդես հաղորդակցության միջոց դեմի Սե Ծով՝ չինական մեսափի ճանադարհների հնդկական սարքերակ Հյուսիս-Հարավ միջազգային սրամտորսային միջանցի նախագծի (INSTC) օջանակներում: Սա է միջազգային հարաբերությունների վերլուծաբան, լիբանանահայ **Եղիա Թաճյանի** հոդվածի թեման: Այն լրացնում է Հայաստանում «Չինաստան-Եվրասիա» ֆաղափական և ռազմավարական հետազոտությունների խորհրդի սնօրեն **Սիեր Սահակյանի** հայ-չինական հարաբերությունների խորացման անհրաժեշտության մասին ուսումնասիրությունը, որտեղ առեսրային հաճվելուց սալոն լայնորեն թեփում է Պեկինի օգին: Հայաստանի արսափն ֆաղափականության երեսուն սարիների վերաբերյալ Բենիամին Պողոսյանի հոդվածն ի ցույց է դնում այդ սարածների բնակեցման համար լուրջ ծրագրեր իրականացնելու գործում Հայաստանի և Արցախի անկարողությունն, ինչն այնտեղ ստեղծել է աշխարհառազմավարական վակուում, որը Ռուսաստանը մտադիր է օգտագործել ի նդաս իր ցահերի: Հուսանք, որ նոր սերունդը կկարողանա զբաղվել բոլոր այս թեմաներով: Եվ ե՞րբ կբացվի ֆաղափացիության և միջազգային հարաբերությունների ամբիոն Հայաստանի ֆրանսիական համալսարանում:
France-Arménie
Ֆրանսերենից թարգմանեց
ԱՐՈՒՄՅԱԿ ԳԵՐՆՈ ԱՄԵՐՈՆՅԱՆԸ
Ֆրանսիա

Ցուցահանդես՝ Վանաձորում

Անվանի գիտնական, Հայկական էներգետիկական ակադեմիայի հիմնադիր նախագահ, «Ազգ»-ի երկարամյա թղթակից Ստեփան Պատիկյանը հարյուրավոր գիտական և գիտահանրամասնչելի աշխատանքների հեղինակ է, որը սիրով նվիրում է սարքեր գրադարաններին և ազգային կենտրոններին: Օրերս Նորանունության և Ձեռներեցության ազգային կենտրոն ՊՈԱԿ-ի Վանաձորի մասնաճյուղը կազմակերպել էր թեմասիկ ցուցահանդես «Ստեփան Պատիկյանի աշխատությունները» խորագրով: Ներկայացվել էին հեղինակի երկար սարիների ընթացքում ՊՈԱԿ-ին նվիրաբերած գրքեր: Ցուցահանդեսին մասնակցեցին բազմաթիվ ընթերցողներ և այցելուներ: Միջոցառումն անցավ հետափրական և աշխույժ մթնոլորտում:

Ադախով սանիք միայնակ ծերերի համար

Էսյուրային նկար:
⇒ 10 Ինչ վերաբերում է Պրաֆոնյա Ասյանին, նրա կյանքի դասնության մասին կարելի է մի ամբողջ գիրք գրել: Ծնվել է Լեռնային Ղարաբաղի Մարտունու օջանի Կարմիր Շուկա գյուղում: Անուրախ մանկություն է ունեցել. 2-րդ աշխարհամարտին ծնողները գորակոչվել են ռազմաճակատ, որտեղից հայրը հաճանդան դարձած է վերադարձել: Այնուհետ կյանքի ընթացքը նրան Բաբու է սարել, որտեղ և ամուսնացել է՝ ունենալով զավակներ: Կրկին վերադառնալով հայրենի եզեր՝ բնակություն է հաստատել Հադրութի օջանի Տումի գյուղում: Մինչ օրս չի հավասում եղածին և չի համակերտվում սեղի ունեցածի հետ: Առ այսօր հիշում է իրենց բակի օան հայացքը, երբ ստիղծած եղան լի էլ օեն տունը՝ բռնելով Հայաստան բերող ճանադարհը: Այժմ թորը՝ Արսակը, Արցախի դաճադանական դիրքերում է և հավասիացրել է սասին, որ կրկին վերադառնալու են Հադրութ: Այդ դասճառով ծերունագարդ մա՛հիկը չի լսում արսասահմանում բնակվող զավակների

հորդորը և ոչ մի կերպ չի ուզում մեկնել արտերկիր: Նա օարունակում է սղասել՝ այս սարտկազրից հանգրվանելով Վանաձորի սարեցների սան սափուկ երդիկի սակ և աղբյուր իր հասակակից բախսակիցների հետ: Տարեմուտի այս օրերին էլ անհամբեր սղասում է Ձմեռ դաղի հրաճին...

ԳԵՂԱՍ ԲՅՈՒՐՈՒՄՅԱՆ

2022-ը՝ աշխատանքի տարի

Տարեմուտ է, արած-չարածը գնահատելու, բարեմաղթանքներ հնչեցնելու, սղատումների սրվելու: Տարողունակ մի օրջան, որտեղ թերեւս տեղին է առաջնորդվել խոսքի կարճը, դարանի երկարը մտեցնում:

Եվ այսպես. անցնող տարվա հիմնահարցը անվստահությունն էր, բուն դաստիարակման միջոցով հոգեւոր-մշակութային ու դարեմանակազմային, առողջադասական ու կրթական... Հասկալիքներ վերջինի դարազայում կարծիքները սղատվածից տարբերությամբ են, ոլորտը բարեփոխելու ջանքերից մինչև անցյալին վերադառնալու առաջարկներով: Վերջին կողմնակիցներից մեկը նույն էր, որ բարեփոխման անհրաժեշտությունը չկա, քանզի ընթացիկներ ունենք, ուր հինգ անդամներից երեքը սնեստագիտության դոկտորներ են, չորրորդը՝ նույն ոլորտի թեկնածու, որոնց ղեկավարում է խոհանոցային անգուզական հմտությունների գիտակ ընթացիկ մայրը: Նա, այսուամենայնիվ, զսնում է, որ խոհանոցի հեռուստացույցից, ասենք 7-1-ով հնչող՝ «ինճնաթիւղ թռչել է», «դասադասայալը փախչել է» արտահայտչաձևերի համար կարիք չկա

բարեփոխումների սրվել, այլ ընդամենը փերականության կանոնները դադարեցնել:

Իսկ այ գնումներ կատարելիս նրա զարկերակային ճնշման տեսքով են դասադասում դոկտորականի ուղղությամբ աշխատող առաջին գիտության թեկնածու աղջկան: Բացառությունը, թե՛ գներ են, կբարձրանան, համաշխարհային գործընթաց է, գուցե նաեւ իջնեն, ոչ մի կերպ չի համոզում իրեն հարցումներով դիմող հարեանուհիներին, որոնք ինչ-որ ակնկալի ունեն գիտական կաճառ հիշեցնող այսօրինակ ընթացիկներից, որոնցից մեկում էլ զսնում են, որ համաշխարհային համայնքում հարկ է ներկայանալ մեր դարավոր մշակութային ու... այդպիսով հաղթել:

Ավաղ, գրեթե խոսք չկա նորից գերազանցություն աշխատանքի համարվողից, որը հոմանիշ է ջանք, ճիգ, գործ հասկացությունների: Կարծես այստեղ արմա-

սավորվում է գահիլա չկա մոտեցումը, որի հաստատում է, ասենք... հողից խոռվելը, որի հետեւանքները զգում է երկրի բնակչության բացարձակ մեծամասնությունը, վարսավիրից մինչև վարող, մանկավարժ ու բժիշկ: Անգամ դասկերացնելից չէ այն դահն ու վիճակը, երբ կհայտնվեն դարադասիչ նշաններ, կսուր վառողի դերում: Այսուհանդերձ հուսամք, որ բոլոր դարազանքներում 2022-ին կենսաթուրակ-ԱԺ դասադասվողի աշխատանքը 40.000-800.000 դրամ

1:20 չափաբաժինը գոնե կկազմի 80.000-800.000 դրամ:

Աշխատանքի բոլոր առումներով, ահա այն բարեմաղթանքը, որ միայնակ հարկ է ուղղել 2022-ին: Եվ ամեն ինչ լավ կլինի, մեզ արժանի ժամանակը կգա: Անուշտ՝ առաջը Ասված:

Նեզրություն

Տեսար՝ էժանագրիկ

Ծանոթներիցս մեկը օրես հետեւյալ գրույցն արեց:

Ձիդ են ցանկանում գնել, բայց... խոսքն անավարժ թողեց:

- Ինչ բայց, գնիր եւ վերջ, - հորդորեցի ես:

- Դե, լվանալու խնդիր կա: Փոքր մեքենաները 1000 դրամով են լվանում, սեղանները՝ 1500-ով, ջիդերը՝ 2500-ով: Գուցե սղատեն եկող տարվան, տեսար է-ժանագրիկ:

Մարդը չգիտեր, որ հունվարի 1-ից ջուրն էլ է թանկանում:

20.12.2021թ.

Գիրք տնտեսագետների, գործադիր եւ օրենսդիր իշխանությունների համար

Լույս է տեսել «Տնտեսական նորոգություններ» գործարկման ուղիները Հայաստանում» (Սոցիալ-տնտեսական զարգացման արդի հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, հատկապես 2), գիտական հոդվածների ժողովածուն 488 էջ ծավալով: Երաժշտական ԳԱԱ Մ.Զոթայանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի գիտախորհրդի որոշմամբ: Այն ներառում է 20-րդ դարում տնտեսական նորոգություններ իրականացրած եվրոպական, ասիական ու խաղաղօվկիանոսյան, ամերիկյան եւ այլ տարածաշրջանների ավելի քան երկու հասարակականությունների հետազոտությունները: Գրքի գլխավոր խմբագիրն է ԳԱԱ թղթակից անդամ, տնտեսագիտության դոկտոր, դոկտոր Կլարա Գրիգորյանը:

Գիրքը ընթերցողին հնարավորություն կա առանց տարբեր աղբյուրների դիմելու տեղեկություն ստանալ վերջին 70 տարիներին տարբեր երկրներում «տնտեսական նորոգություններ» իրականացման եւ տնտեսական կյանքի վրա էական ազդեցություն թողած արմատական բարեփոխումների դասադասում, ընթացիկ ու արդյունքների մասին: Դրանցում կիրառված հիմնադրույթներն ու ուսանելի կարող են լինել նաեւ Հայաստանի գործադիր եւ օրենսդիր իշխանություններին՝ իրենց ամենօրյա աշխատանքում:

Մեկնաբան ԳՐԳՐԻՍՅԱՆ Տայկական էներգետիկական ազդեցիկ հիմնադիր նախագահ, Տեխնիկական գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս

Երախտապարտ եմ բժիշկներին

Բժշկի մասնագիտությունն այն բացառիկներից է, որն ամեն օր, իր դժվարություններով ու լարվածությամբ հանդերձ ուղեկցվում է բուժառուների երախտագիտության եւ օրհնամիջոցներով:

Բժշկի արած ամեն մի օրը կարելի է անվանել մարդկային փրկված կյանքով, մարդկանց աղափարած տեսնելու անփոխարինելի բերկարմով:

Ինձ բախտ վիճակվեց մեկ օրը անցնելու Երեւանի Մ. Գրիգորյան անվան դասական բժշկական համալսարանի հարեանությանը գործող համալսարանական թիվ 1 հիվանդանոցային համալիրում: Բավականին ծանր ուղղորդական խնդիրներ ունենալով, չէի դասկերացնում, թե ինչ է լինելու իմ վիճակը: Հիվանդանոցային համալիրի սնունդ, բժշկական գիտությունների դոկտոր, դոկտոր Կլարա Գրիգորյանի օգնությամբ, Երեւանի քաղաքի գլխավոր ուրուլոգ Արեն Յուրիկ Բաբլումյանը, բժիշկ Գեորգ Մեխակի Հարությունյանը, այլ բուժաշխատողներ դրսևորեցին էֆսեմալ դայանոսներում հստակ կողմնորոշվելու, ճիշտ ժամանակին վիրահատական ամենատրամադրյալ միջամտությունը ցուցաբերելու բառացի կարողություններ: Ծնորհիվ այդ ամենի, ես կարողացա վերադառնալ աշ-

խատանքի եւ համոզված եմ, որ հետագա բուժումների շնորհիվ ամբողջովին կադրվեմ:

Խորին երախտագիտությունս եմ հայտնում Արեն Բաբլումյանին, հիվանդանոցային համալիրի ուղղորդական կլինիկայի ղեկավար Միեր Ռաֆայելի Ջավախյանին, Գեորգ Հարությունյանին եւ կլինիկայի ողջ բուժանձնակազմին՝ մասնագիտական բարձր կարողությունների ու հոգատար վերաբերմունքի համար:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿԱՅԻՆ Վանաձոր

Table with 3 columns: Անվանում (Name), Զարգանքի միավոր (Unit), Բանակ (Quantity). It lists various types of paper and their prices.

«ԱԶԳ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ Հրատարակչության L տարի Հրատարակիչ «ՎԱՀԱՆ ԹԵԹԵՅԱՆ» սոցիալ-մշակութային հիմնադրամ Երեւան 0010, Եզնիկ Կողբացի 20/3 e-mail: azg@azg.am, azgdaily@gmail.com www.azg.am